

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 26/2-76-4699

Chișinău

03 mai 2023

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul articolului 74 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 258 din 03 mai 2023.

Responsabil de prezentare în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Educației și Cercetării.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege (în limba română - 1 filă, în limba rusă - 1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română - 18 file, în limba rusă - 20 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (21 file);
4. Sinteza obiecțiilor și propunerilor (49 file);
5. Tabelul comparativ (31 file);
6. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (6 file);
7. Avizul Ministerului Justiției (4 file);
8. Alte avize (49 file).

Secretar general adjunct al Guvernului

 Roman CAZAN

Ex: Iulia Mihalachi
022 250-287

Casa Guvernului,
MD-2012, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

E-mail:
cancelaria@gov.md

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>126</u>	
"04"	05 2023
Ora _____	

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. 258

din 3 mai 2023

Chișinău

Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul educației
și cercetării

Anatolie Topală

Ministrul finanțelor

Veronica Sirețeanu

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În cuprinsul codului, cuvintele „credite de studii transferabile” și „credite transferabile” la orice formă gramaticală se substituie cu cuvintele „credite de studii” la forma gramaticală corespunzătoare.

2. Articolul 3:

noțiunea „cadru al calificărilor” se exclude;

la noțiunea „cadru didactic de sprijin”, cuvintele „specialist calificat” se substituie cu cuvintele „cadru didactic”;

după noțiunea „cadru didactic de sprijin” se introduc două noțiuni noi cu următorul cuprins:

„cadru național al calificărilor – instrument pentru clasificarea calificărilor în conformitate cu un set de criterii care corespund unor niveluri specifice de învățare atinse, al cărui scop este integrarea și coordonarea subsistemelor naționale ale calificărilor și îmbunătățirea transparenței, accesului, progresului și calității calificărilor în raport cu piața muncii și cu societatea civilă;

calificare – rezultat formal al unui proces de formare, evaluare și validare, obținut în momentul în care o autoritate competentă stabilește că o persoană a dobândit rezultate ale învățării corespunzătoare unor standarde date;”

la noțiunea „centru de excelență”, cuvintele „programelor combinate de formare profesională” se substituie cu cuvintele „programelor de formare profesională de diferite niveluri sau programe integrate”;

la noțiunea „certificare”, cuvintele „competențelor obținute” se substituie cu cuvintele „rezultatelor învățării”;

la noțiunea „complex educațional”, cuvântul „preșcolar” se substituie cu cuvintele „educației timpurii”, iar cuvintele „și gimnazial” se substituie cu textul „, gimnazial și liceal”;

după noțiunea „consorțiu” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*credit de studii* – confirmarea faptului că o parte a unei calificări, constând într-un set coerent de rezultate ale învățării, a fost evaluată și validată de o autoritate competentă în conformitate cu un standard stabilit. Creditul de studii exprimă volumul de studii, bazate pe rezultatele învățării definite și volumul de muncă asociat acestora;”

noțiunile „credite de studii transferabile” și „curriculum adaptat” se exclud;

la noțiunea „curriculum modificat”, cuvintele „finalitățile educaționale” se substituie cu cuvintele „rezultatele învățării”;

noțiunea „descriptori” se exclude;

după noțiunea „district școlar” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*educația adulților* – componentă a învățării pe tot parcursul vieții care desemnează întregul ansamblu al proceselor educaționale organizate, indiferent de conținut, nivel și metodă, în context formal, nonformal sau informal, și se desfășoară după încheierea primei faze de educație, fără deosebire de nivelul la care a fost întreruptă formarea inițială, în vederea adaptării flexibile a individului la noile realități socioeconomice în permanentă schimbare și în scopul dezvoltării competențelor necesare pentru activitatea profesională și socială;”

noțiunile „educație nonformală” și „educația informală” vor avea următorul cuprins:

„*educație nonformală* – formă instituționalizată, bazată pe o proiectare curriculară, realizată prin intermediul unor activități opționale. Educația nonformală reprezintă o formă complementară, o alternativă și/sau o completare a educației formale în cadrul procesului de învățare pe tot parcursul vieții a persoanelor. Acest tip de învățare depinde de intenția celui care învață (sau voluntară) și nu conduce în mod automat la certificarea competențelor dobândite;

educația informală – desfășurată în afara sistemului de învățământ formal, este o formă experiențială de învățare și reprezintă rezultatul unor activități zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber, care nu este organizată sau structurată din punct de vedere al obiectivelor, duratei ori sprijinului pentru învățare. De regulă, educația informală nu este certificată, dar poate fi evaluată pentru recunoașterea și validarea competențelor în vederea accelerării progresului educațional și/sau profesional;”

după noțiunea „educație informală” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*educație multilingvă* – instruirea în două sau mai multe limbi, concomitent, în scopul dezvoltării competențelor de comunicare eficientă în limbile română și maternă, desfășurată în instituții cu limba de predare alta decât limba română;”

după noțiunea „evaluare criterială” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*formarea continuă* – componentă a învățării pe tot parcursul vieții, ulterioară și complementară pregătirii inițiale, realizată pe baza unor programe de durată variabilă, care are ca scop completarea, aprofundarea sau actualizarea cunoștințelor, aptitudinilor și/sau competențelor dobândite în timpul formării anterioare;”

noțiunile „examen de bacalaureat profesional” și „formare continuă a adulților” se exclud;

la noțiunea „formare profesională”, după cuvântul „diplomă” se introduc cuvintele „supliment la diplomă conform modelului Europass”;

noțiunea „învățământ profesional” se exclude;

după noțiunea „meserii/specialități conexe” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*micro-calificare sau calificare parțială* – un set de rezultate ale învățării obținute în cadrul unui modul/program scurt, certificate oficial conform standardelor unice de calificare și asigurare a calității, pentru un anumit nivel al Cadrului Național al Calificărilor. Calificarea parțială/micro-calificarea care autonom nu satisface condițiile depline pentru acces în câmpul muncii și/sau continuarea studiilor, poate fi îmbinată cu o calificare completă pentru activitate profesională, sau poate fi combinată cu mai multe părți de calificări, pentru obținerea unei calificări complete, conform unui standard de calificare cu eliberarea unui certificat de competență profesională (micro-certificat);”

la noțiunea „program prelungit”, textul „I-V” se substituie cu textul „I-IV”;

după noțiunea „program prelungit” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:

„*programe integrate* – programe bazate pe curricula integrată a două profiluri sau două niveluri de calificare conform Cadrului Național al Calificărilor: învățământ general și vocațional, învățământ general și profesional-tehnic sau învățământ superior de licență (ciclul I) și învățământ superior de masterat (ciclul II), (ciclul I și ciclul II);”

noțiunea „studii superioare integrate” se exclude.

3. Articolul 9:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Pachetul standard de servicii educaționale pentru învățământul obligatoriu, indiferent de tipul de proprietate a instituției de învățământ, se aprobă de Guvern.”

alineatul (5) se abrogă.

4. Se completează cu articolul 11¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 11¹. Cadrul Național al Calificărilor

(1) Cadrul Național al Calificărilor este un sistem integrat al calificărilor naționale în corespundere cu Cadrul European al Calificărilor și cu necesitatea de calificări pe piața muncii, structurat ierarhic pe opt niveluri de calificare definite printr-un set de descriptori, care cuprinde toate tipurile de calificări, de diferite

dimensiuni și scopuri, calificări complete sau parțiale, dobândite prin contexte formale, nonformale, informale și prin recunoașterea rezultatelor învățării anterioare din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

(2) Cadrul Național al Calificărilor se elaborează și se implementează de Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu autoritățile administrației publice centrale, instituțiile de învățământ, agenții economici, alți parteneri sociali, și se aprobă de Guvern.

(3) Descriptorii de definire a nivelului Cadrului Național al Calificărilor, rezultatele învățării relevante calificărilor nivelului respectiv al Cadrului Național al Calificărilor, reprezintă elementele cheie utilizate la relaționarea, recunoașterea, evaluarea și certificarea calificărilor de toate tipurile. Procedurile privind evaluarea, recunoașterea, validarea și certificarea calificărilor acordate în sistemul educațional național sau în străinătate, se elaborează și se aprobă de Ministerul Educației și Cercetării.

(4) Dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor, inclusiv cadre de calificări sectoriale, cuprinde elaborarea de noi calificări, actualizarea celor existente; verificarea relevanței standardelor de calificare pentru piața forței de muncă, validarea acestora; transpunerea standardelor de calificare în programe de educație și formare în condițiile stabilite de Ministerul Educației și Cercetării și autoritățile administrației publice centrale responsabile pentru profesiile reglementate/sectoriale.

(5) Înregistrarea, actualizarea, arhivarea, identificarea și consultarea calificărilor se realizează în cadrul Sistemului informațional automatizat „Registrul național al calificărilor”, care reprezintă sursa oficială de informare privind calificările naționale de toate nivelurile și formele de învățământ acreditate sau autorizate pentru funcționare provizorie și furnizorii legal autorizați. Înscrierea calificărilor în Registrul național al calificărilor se efectuează conform procedurilor elaborate și aprobate de Ministerul Educației și Cercetării.

(6) Proiectarea, implementarea și întreținerea Registrului național al calificărilor; elaborarea raportului de referire a Cadrului Național al Calificărilor la Cadrul European al Calificărilor, sau la alte cadre de calificări regionale și internaționale, sunt realizate de Ministerul Educației și Cercetării, conform cadrului normativ aprobat de Guvern.”

5. La articolul 13 alineatul (4), cuvântul „școlarizare” se substituie cu textul „înmatriculare/școlarizare”.

6. Articolul 15 alineatul (1):

la literele f) și i), cuvintele „programe combinate” se substituie cu cuvintele „programe de diferite niveluri sau programe integrate”;

la litera f), textul „(școală primară-grădiniță, gimnaziu-grădiniță)” se modifică cu textul: „(grădiniță-creșă, școală primară-grădiniță, gimnaziu-grădiniță, liceu cu grupe de grădiniță)”;

litera l) va avea următorul cuprins:

„l) instituție de învățământ de formare continuă – universitate, institut, centru, școală etc.”;

litera m) se completează cu textul „, centru sportiv de pregătire a loturilor naționale, tabără de odihnă”.

7. La articolul 16 alineatul (7), cuvintele „În învățământul superior” se substituie cu textul „În învățământul profesional tehnic postsecundar, învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar și în învățământul superior”, iar cuvintele „Sistemul european de credite transferabile” se substituie cu textul „Sistemului European de credite pentru educație și formare profesională (ECVET)”.

8. Articolul 17:

alineatul (1) se completează cu textul „, personalizate în mod centralizat”;

alineatul (2) se completează cu următorul enunț „Ministerul Educației și Cercetării aprobă Instrucțiunile cu privire la personalizarea automatizată, eliberarea, evidența și păstrarea actelor de studii.”;

la alineatul (8), cuvintele „învățării pe tot parcursul vieții” se substituie cu cuvintele „formării profesionale a adulților” și se completează cu textul „, de competență profesională (micro-certificate)”.

9. Articolul 18:

la alineatul (5), în enunțul al doilea, cuvântul „acesteia” se substituie cu cuvintele „Comitetului Executiv”;

la alineatul (6), cuvintele „Adunarea Populară” se substituie cu cuvintele „Comitetul Executiv”.

10. La articolul 20, alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Modul de organizare și de funcționare a instituțiilor de învățământ general, se stabilește într-un regulament-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”

11. Articolul 21:

la alineatul (1), cuvintele „ale UTA Găgăuzia” se substituie cu cuvintele „Comitetul executiv al unității teritoriale autonome Găgăuzia”;

la alineatul (3), cuvintele „și de învățământ profesional tehnic” se exclud;

la alineatul (7), după cuvintele „administrației publice locale” se completează cu textul „a Comitetului executiv al unității teritoriale autonome Găgăuzia,” iar textul „acestea fiind subordonate aceluiași executor de buget,” se exclude;

se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:

„(8) Instituțiile de învățământ general private de toate nivelurile, precum și entitățile juridice, prestatoare de servicii educaționale sau de programe de studii din învățământul general se supun procesului de evaluare externă, în vederea autorizării provizorii de funcționare, până a începe să activeze.”

12. La articolul 22, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Anul de studii în învățământul general începe la 1 septembrie. Durata și structura anului de studii în învățământul general se stabilesc pentru fiecare

nivel de învățământ prin planul-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”

13. La articolul 27, alineatul (1), articolul 29 alineatul (1) și articolul 31 alineatul (1), textul „studiu individual, ” se exclude.

14. La articolul 31:

alineatul (1) se completează cu următorul enunț „Pentru elevii din instituții penitenciare învățământul liceal se poate organiza ca învățământ la distanță.”;

alineatul (9¹) se abrogă.

15. La articolul 37 alineatul (1), conjuncția „și” se substituie cu textul „, inclusiv”, iar după cuvântul din paranteze „sport” se completează cu textul „, tabere de odihnă, centre sportive de pregătire a loturilor naționale,”.

16. Articolul 40:

la alineatul (2), cuvântul „primar” se substituie cu textul „preșcolar, primar”;;

la alineatul (3), cuvintele „pe discipline școlare” se exclud;

la alineatul (6), cuvintele „disciplinele obligatorii” se substituie cu textul „disciplinele/activitățile obligatorii”.

17. La articolul 42 alineatul (1) litera b), cuvintele „curriculum școlar” se substituie cu cuvintele „curriculum național”.

18. La articolul 42 alineatul (1) litera d), cuvintele „rezultatele școlare” se substituie cu cuvintele „rezultatele învățării”.

19. La articolul 43, în denumire și în cuprinsul articolului, cuvântul „școlar” se substituie cu cuvântul „național”.

20. La articolul 44, cuvintele „rezultatelor școlare” se substituie cu cuvintele „rezultatelor învățării”, iar la alineatul (1), cuvintele „evaluarea nivelului de dezvoltare” se substituie cu textul „determinarea nivelului de dezvoltare a copiilor,”.

21. La articolul 46 alineatul (3), după cuvântul „profesoral” se introduce textul „,/pedagogic”.

22. La articolul 47 alineatul (1), după cuvintele „învățământ general” se introduce textul „și a entităților juridice, prestatoare de servicii educaționale sau de programe de studii din învățământul general”.

23. La articolul 48 alineatul (3), cuvintele „Adunării Populare a Găgăuziei” se substituie cu cuvintele „Comitetului Executiv al unității teritoriale autonome Găgăuzia”.

24. Articolul 49 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) La nivelul instituției de educație timpurie funcționează:

a) consiliul de administrație al instituției de educație timpurie, cu rol de decizie în domeniul administrativ, care este format din: director, metodist, un reprezentant delegat de administrația publică din unitatea administrativ-teritorială de nivelul întâi în care se află instituția, doi părinți, delegați de adunarea generală a părinților, doi reprezentanți ai cadrelor didactice, delegați de

consiliul pedagogic. Consiliul de administrație al instituției de educație timpurie deține competențele enumerate la art. 49 alin. (5) lit. a) –e);

b) consiliul pedagogic al instituției de educație timpurie, cu rol de decizie în domeniul educațional, care este format din personalul didactic din instituția respectivă și este condus de directorul instituției de învățământ.”

25. Articolul 53 alineatul (8) se completează cu litera g¹) cu următorul cuprins:

„g¹) statistician principal;”

26. În denumirea articolelor 59, 64, 66, 69 și 72 cuvântul „ethnic” se substituie cu cuvântul „tehnic”.

27. La articolul 59 alineatul (2) și articolul 82 alineatul (2), după cuvântul „Instituțiile” se completează cu cuvântul „publice”.

28. La articolul 60 alineatul (4), textul „, în quantumul stabilit de Guvern” se exclude.

29. Articolul 61:

alineatul (2) se completează cu următorul enunț: „Învățământul profesional medical se realizează în instituții de învățământ publice.”;

alineatul (3) se completează cu textul „, autorizate provizoriu sau acreditate”.

30. Articolul 62:

la alineatul (2):

la litera b), textul „2 ani” se substituie cu textul „2-3 ani”;

litera c) se abrogă;

la alineatul (6), textul „Competențele pe care trebuie să le dețină” se substituie cu textul „Rezultatele învățării dobândite de”.

31. Articolul 63:

alineatul (2) se completează cu litera g), cu următorul cuprins:

„g) 3 ani – la forma de învățământ cu frecvență, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală la profilurile medicină și farmacie.”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară corespund nivelului 5 ISCED și au durata de:

a) 4 ani - pentru programe integrate, la domeniul de educație Pedagogie și științe ale educației”, în baza studiilor gimnaziale;

b) 5 ani - pentru programe integrate, la domeniul de educație Sănătate, în baza studiilor gimnaziale;

c) 2–3 ani – în baza diplomei de bacalaureat, diplomei de studii profesionale sau a unui act echivalent de studii, recunoscut de structura abilitată pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor.”

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Programele de formare profesională tehnică postsecundară se finalizează cu susținerea benevolă a examenului național de bacalaureat și cu

susținerea obligatorie a examenului de calificare și/sau a lucrării de diplomă, cu eliberarea diplomei de studii profesionale, care conferă dreptul de încadrare în câmpul muncii conform calificării obținute și de participare la concursul de admitere în ciclul I de studii superioare la o specialitate din domeniul studiat.”

32. La articolul 64 alineatul (2), după cuvintele „formare profesională” se introduce textul „în baza standardelor de calificare și descriptorilor Cadrului Național al Calificărilor”.

33. Articolul 66:

la alineatul (1), cuvintele „elaborat în baza standardelor ocupaționale” se substituie cu cuvintele „în baza standardelor ocupaționale și standardelor de calificare”;

la alineatul (2), cuvintele „Cadrul Național al Calificărilor” se substituie cu cuvintele „Standardele de calificare” iar cuvântul „Guvern” se substituie cu cuvintele „Ministerul Educației și Cercetării”;

la alineatul (3), cuvintele „delimitează parametrii cantitativi și calitativi ai competențelor profesionale” se substituie cu textul „sunt definite în bază de rezultate ale învățării”;

la alineatul (4), cuvintele „pot fi obținute calificări conforme cu Cadrul Național al Calificărilor” se substituie cu textul „la finalizarea programului de studii și formare profesională se acordă calificări de nivelurile 3, 4 și 5 ale Cadrului Național al Calificărilor”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Examenul de calificare și/sau susținerea tezei sau proiectului de diplomă, examenul de certificare a competențelor dobândite în contextul educației nonformale și informale se desfășoară în baza procedurilor aprobate de Ministerul Educației și Cercetării, elaborate de către acesta în colaborare cu autoritățile administrației publice centrale cu competențe în domeniul de formare profesională.”

la alineatul (6), cuvintele „în Învățământul Profesional” se exclud;

alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Volumul rezultatelor învățării și dimensiunea calificării pot fi exprimate în credite de studii conform Sistemului European de credite pentru educație și formare profesională (ECVET).”

34. La articolul 69, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Instituțiile de învățământ profesional tehnic activează în baza unui regulament propriu, elaborat în conformitate cu regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”

35. Articolul 71:

în denumirea articolului cuvântul „auxiliary” se substituie cu cuvântul „auxiliar”;

la alineatul (2), după cuvântul „psihopedagog” se introduce textul „pedagogul social, cadrul didactic de sprijin”;

în alineatul (3), după textul „bibliotecar,” se completează cuvântul „și” iar cuvintele „și pedagogul social din căminele pentru elevi” se exclud;

la alineatul (4) se completează cu următorul enunț: „Tinerii specialiști pot fi repartizați de către Ministerul Educației și Cercetării pe posturile vacante.”

36. La articolul 76 alineatul (2) litera b) se completează cu textul „, Ciclul I și Ciclul II – studii superioare integrate (nivelul 7 ISCED)”.

37. Articolul 78 alineatul (2) se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

„c) la distanță.”

38. La articolul 81 alineatul (2), după cuvintele „formarea profesională” se introduc cuvintele „și științifică”.

39. În textul articolelor 82 și 84 și în denumirea articolului 84, cuvântul „filială” la orice formă gramaticală se substituie cu cuvântul „sucursală”, la forma gramaticală corespunzătoare.

40. La articolul 82 alineatul (7) se abrogă.

41. Articolul 85:

la alineatul (3), cuvintele „în baza metodologiei proprii a instituției de învățământ superior” se exclud;

alineatul (6) se abrogă.

42. Articolul 88:

denumirea articolului va avea următorul cuprins: „Articolul 88. Sistemul European de Transfer și Acumulare de Credite (ECTS)”;

la alineatul (1), sintagma „Sistemul european de credite transferabile (ECTS)” se substituie cu sintagma „Sistemul European de Transfer și Acumulare de Credite (ECTS)”.

43. Articolul 89:

la alineatul (1), cuvintele „de către instituția de învățământ superior” se exclud;

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Studiile superioare de licență se finalizează cu susținerea obligatorie a tezei/proiectului de licență și, la decizia instituției, a examenului de absolvire, cu eliberarea diplomei de studii superioare de licență, în baza regulamentului-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”;

alineatul (8) va avea următorul cuprins:

„(8) În cadrul studiilor superioare de licență, studentul poate obține credite de studii suplimentare realizate în regim extracurricular în perioada programului de studii urmat. Creditele de studii suplimentare acumulate se specifică în suplimentul la diplomă.”;

se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) În învățământul superior la studii superioare de licență, ciclul I, pentru anumite specialități poate fi aplicat învățământul dual, în condițiile stabilite de Ministerul Educației și Cercetării prin coordonare cu alte organe centrale de resort și cu agenți economici interesați.”

44. Articolul 90:

la alineatul (1), cuvintele „de către instituția de învățământ superior acreditată” și cuvintele „și cu regulamentul instituțional” se exclud;

la alineatul (8):

a) textul „sau, în cazul învățământului artistic și sportiv, cu titlu onorific” se exclude;

b) se completează cu propoziția cu următorul cuprins: „În cazul învățământului artistic, sportiv și militar activitățile didactice pot fi susținute de cadre didactice cu titluri onorifice și respectiv, cu grade militare superioare și supreme.”

45. Articolul 91:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Studiile superioare integrate pot fi organizate în următoarele domenii, reglementate prin norme de drept internațional: medicină, farmacie și stomatologie; medicină veterinară; arhitectură.”

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Studiile superioare integrate se finalizează cu susținerea obligatorie a lucrării de absolvire și, la decizia instituției, a examenului de absolvire, cu eliberarea diplomei echivalente cu diploma de studii superioare de master, în baza regulamentului-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”

46. Articolul 93:

la alineatul (1), după cuvintele „științe ale educației” se introduce textul „, filologie (combinații între două limbi și literaturi)”;

la alineatul (2), cuvintele „în domeniul științe ale educației” se exclud.

47. Articolul 94:

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Studiile superioare de doctorat se realizează prin programe de trei tipuri:

a) doctoratul științific, care are ca finalitate producerea de cunoaștere științifică originală, recunoscută pe plan internațional. Doctoratul științific constituie o condiție pentru dezvoltarea carierei profesionale în învățământul superior și în cercetare;

b) doctoratul profesional este un program de doctorat care are ca finalitate dezvoltare și inovarea practicilor profesionale și este centrat pe cercetarea aplicată. Doctoratul profesional poate satisface condiția pentru dezvoltarea carierei profesionale în învățământul superior și în cercetare.

c) doctoratul industrial este un program de doctorat, care pune accent pe conexiunea între studentul-doctorand, instituția de învățământ superior și mediul industrial. Programul de doctorat industrial are drept scop promovarea cercetării cu perspective comerciale și asigură beneficii, competențe și facilități de cercetare în mediul industrial, determinând transferul de cunoștințe între instituțiile de învățământ superior și companii din sectorul/mediul industrial.”

alineatul (12) va avea următorul cuprins:

„(12) Studiile superioare de doctorat se finalizează cu susținerea publică a tezei de doctorat, cu conferirea titlului de doctor și cu eliberarea diplomei de doctor de către instituția organizatoare a programului de studii superioare de doctorat. Titlul de doctor se confirmă de către autoritatea națională abilitată pentru confirmarea titlurilor științifice.”

48. Articolul 97:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„Articolul 97. Calificările în învățământul superior”;

la alineatul (2) litera c), cuvântul „competențele” se substituie cu cuvintele „rezultatele învățării”.

49. La articolul 98 alineatul (1), după cuvântul „Calificărilor” se introduc cuvintele „în baza standardelor de calificare”.

50. La articolul 99 alineatul (1) se completează cu textul „sau alte agenții de evaluare a calității, înscrise în Registrul European pentru Asigurarea Calității”.

51. Articolul 102 se completează cu următorul enunț „Organele de conducere ale instituțiilor de învățământ superior activează în conformitate cu regulamentul instituțional elaborat în baza regulamentului-cadru cu privire la constituirea și organizarea organelor de conducere ale instituțiilor de învățământ superior aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”

52. La articolul 103 alineatul (1), după textul „științifico-didactic” se introduce textul „, științific, didactic”.

53. Articolul 105:

la alineatul (3), cuvintele „a cadrelor didactice și științifice titulare” se substituie cu textul „a cadrelor didactice, științifico-didactice și științifice titulare, inclusiv decanii, șefii de departamente/catedre aleși prin concurs”;

la alineatul (5), conjuncția „sau” se substituie cu conjuncția „și” și se completează cu textul „în conformitate cu regulamentul instituțional elaborat în baza Regulamentului-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.”;

la alineatul (8), după cuvântul „didactice” se completează cu textul „științifico-didactice”.

54. Articolul 107 alineatul (1):

la litera a) se completează cu textul „, al cercetării și inovării”;

la litera b) se completează cu textul „, în cercetare și inovare”.

55. Articolul 108:

la alineatul (1):

în partea introductivă, după cuvântul „elaborat” se completează cu cuvintele „și aprobat”;

la litera d), cuvintele „doi reprezentanți numiți” se substituie cu cuvintele „un reprezentant numit”;

se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) un reprezentant numit de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare;”

se completează cu alineatele (2¹) – (2³) cu următorul cuprins:

„(2¹) Se interzice numirea în calitate de membru al Consiliului de etică și management a persoanei care se află în raporturi de muncă cu Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Finanțelor, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare sau Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare indiferent de natura juridică a raportului respectiv.

(2²) Mandatul membrului Consiliului de etică și management este de 5 ani, acesta încetând de drept din momentul stingerii raporturilor de muncă cu autoritatea sau instituția, al cărei angajat era la momentul desemnării în funcție. Mandatul membrului Consiliului de etică și management se revocă în cazul în care acesta a încălcat criteriile și standardele eticii și integrității academice și/sau normele de etică și deontologie profesională, prin votul a cel puțin două treimi din numărul membrilor Consiliului de etică și management.

(2³) Membrii Consiliului de etică și management sunt remunerați per sedință de Ministerul Educației și Cercetării, în cuantum de 1000 lei, din surse financiare, prevăzute în bugetul ministerului în conformitate cu legislația.”

la alineatul (3), cuvintele „obligatoriu un jurist” se substituie cu cuvintele „cel puțin o persoană cu studii juridice”;

la alineatul (4), textul „prevederilor art.107 alin. (1)” se substituie cu textul „de către o instituție de învățământ superior sau de către un membru al comunității universitare a legislației privind responsabilitatea publică a instituțiilor de învățământ superior” și se completează cu textul „, iar în cazul sesizărilor care privesc alegerile rectorilor – în termen de maxim 30 zile”;

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Un membru al Consiliului de etică și management se poate autosesiza pe baza unor informații apărute în spațiul public, care țin de nerespectarea obligațiilor, menționate în alin.(4). Membrul Consiliului de etică și management care s-a autosesizat întocmește un raport de autosesizare documentat, pe care îl transmite Secretariatului Consiliului de etică și management.”

la alineatul (5), după cuvântul „sesizează” se introduc cuvintele „Senatul și”;

la alineatul (6), cuvintele „a abaterilor de la obligațiile de responsabilitate” se substituie cu cuvintele „a abaterilor constatate de Consiliul de etică și management”.

56. La articolul 114 alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) În învățământul superior evaluarea externă a calității în scopul acreditării se face per program de studii superioare sau per grup de programe de studii superioare însă, acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) studii superioare de master (ciclul II), studii superioare integrate se face pentru fiecare program care conduce la o calificare universitară distinctă.”

57. La articolul 115 alineatul (2) litera e²), cuvintele „și administrează examenele și evaluările în învățământul general” se exclud.

58. În denumirea Titlului VI, cuvintele „medical și farmaceutic” se substituie cu cuvintele „în domeniul „Sănătate””;

59. Articolul 121 va avea următorul cuprins:

„Articolul 121. Învățământul superior în domeniul „Sănătate”

(1) Învățământul superior în domeniul fundamental „Sănătate” se desfășoară cu respectarea reglementărilor generale și sectoriale din Uniunea Europeană și se realizează în instituții publice de învățământ superior de profil medical, acreditate sau autorizate provizoriu, prin studii superioare de licență, studii superioare integrate, formare postuniversitară prin rezidențiat și formare profesională continuă.

(2) Programele de studii superioare de licență (ciclul I) în domeniul „Sănătate” se organizează în exclusivitate ca învățământ cu frecvență, corespund nivelului 6 ISCED/6 CNCRM, cu durata de 4 ani (240 ETCS) și finalizează cu susținerea examenului și/sau tezei/proiectului de licență și cu eliberarea diplomei de studii superioare de licență, care conferă dreptul de participare la concursul de admitere la studii superioare de master (ciclul II) și permite angajarea pe piața muncii conform legislației.

(3) Programele de studii superioare integrate (studii superioare de licență și de master) în domeniul „Sănătate” se organizează în exclusivitate ca învățământ cu frecvență, cu durata de 5-6 ani (300-360 ETCS), corespund nivelului 7 ISCED/7 CNCRM și finalizează cu susținerea examenului și/sau lucrării de absolvire și cu eliberarea diplomei de studii superioare integrate (Licență și Master) în domeniul Sănătate, care conferă dreptul de participare la concursul de admitere la studii de rezidențiat și la programele de studii superioare de doctorat. Absolvenții programelor de studii „Farmacie” și „Stomatologie” au dreptul de practică independentă în baza diplomei de studii superioare integrate (Licență și Master).

(4) Admiterea la programele de studii superioare de licență și integrate în domeniul „Sănătate” se face în baza diplomei de bacalaureat, diplomei de studii profesionale sau a unui act echivalent de studii, recunoscut de structura abilitată pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor, pe bază de concurs, conform criteriilor stabilite de Ministerul Educației și Cercetării, prin coordonare cu Ministerul Sănătății.

(5) Rezidențiatul reprezintă formarea profesională postuniversitară, care se organizează cu durata de 2-6 ani de către Ministerul Sănătății și are ca obiectiv formarea medicilor, farmaciștilor și stomatologilor pe specialități.

(6) Admiterea la studii de rezidențiat se organizează prin concurs, conform criteriilor stabilite de Ministerul Sănătății, prin coordonare cu Ministerul Educației și Cercetării. Studiile de rezidențiat pentru absolvenții programului de studii „Medicină” se finalizează cu susținerea examenului de absolvire și cu eliberarea diplomei de medic specialist, care conferă dreptul de a desfășura activitate practică independentă conform calificării obținute și de a urma studiile de secundariat clinic. Studiile de rezidențiat pentru absolvenții programului de

studii „Stomatologie” sunt obligatorii doar pentru exercitarea activității de medic stomatolog specialist la specialitățile aprobate de Ministerul Sănătății.

(7) Studiile de secundariat clinic se organizează cu durata de 2 ani de către Ministerul Sănătății și au ca obiectiv formarea profesională aprofundată a medicilor specialiști, după absolvirea căruia li se conferă dreptul de a desfășura activitate practică independentă conform calificării obținute.

(8) Formarea profesională continuă în domeniul fundamental „Sănătate” este obligatorie pe parcursul întregii activități profesionale și se organizează sub diverse forme de instruire reglementate de Ministerul Sănătății.”

60. Articolul 123:

la alineatul (2), cuvintele „formarea profesională continuă a adulților” se substituie cu cuvintele „educația adulților sub aspecte de educația generală, formarea profesională inițială și continuă a adulților”;

la alineatul (3), după cuvântul „profesională” se introduc cuvintele „inițială și”;

la alineatul (4), după cuvântul „profesională” se introduc cuvintele „inițială și”, și se completează cu textul „sau alte agenții de evaluare a calității, înscrise în Registrul European pentru Asigurarea Calității”;

se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) În contextul educației nonformale prestatorii de servicii educaționale pot elibera certificate de participare, care pot fi ulterior parte a dosarului de certificare a competențelor de învățare anterioară.”

61. Articolul 124 alineatul (2) se completează cu litera i) cu următorul cuprins:

„i) centre educaționale comunitare de drept public sau privat.”

62. Denumirea capitolului II a titlului VII va avea următorul cuprins:

„Capitolul II. Educația adulților”.

63. Articolul 126:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„Articolul 126. Organizarea educației adulților”;

la alineatul (1):

în partea introductivă, cuvintele „Formarea continuă a” se substituie cu cuvântul „Educația”;

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) formarea profesională inițială a adulților, prin care se înțelege orice proces de instruire în cadrul căruia un adult, care nu deține o calificare, beneficiază de pregătirea necesară pentru dobândirea competențelor profesionale minime necesare pentru obținerea unui loc de muncă;”

se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

„c) formarea profesională continuă a adulților, prin care se înțelege orice proces de instruire în cadrul căruia un salariat, având deja o calificare ori o profesie, își completează competențele profesionale prin aprofundarea

cunoștințelor în domeniul specialității de bază sau prin deprinderea unor noi metode sau procedee aplicate în cadrul specialității respective.”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Educația adulților se realizează în baza unui Regulament aprobat de Guvern.”

la alineatul (4) în partea introductivă, cuvintele „formării continue a” se substituie cu cuvântul „educației”.

64. Articolul 127 va avea următorul cuprins:

„Articolul 127. Finanțarea educației adulților

Educația adulților se finanțează din mijloace bugetului de stat, mijloacele achitate de persoane fizice și juridice, din mijloace ale asociațiilor profesionale și ale patronatelor, din sponsorizări, donații, taxe pentru studii, contribuții personale, fonduri externe (proiecte) și din alte surse legale. Programe de educație a adulților, care răspund unor nevoi speciale de dezvoltare locală, constituie responsabilitatea autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și doi și pot fi finanțate din bugetele locale.”

65. La articolul 129 alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică este o instituție publică, în care Ministerul Educației și Cercetării exercită funcția de fondator și are drept scop:

a) asigurarea metodologică a proceselor de evaluare complexă a dezvoltării copiilor/elevilor, identificare a cerințelor speciale în dezvoltare și acordarea asistenței psihopedagogice;

b) coordonarea, la nivel național, a formării continue în domeniul educației incluzive, asistenței psihopedagogice și în domeniile conexe;

c) coordonarea organizațional-metodică a serviciilor locale de asistență psihopedagogică;

d) monitorizarea utilizării resurselor destinate dezvoltării educației incluzive și prezentarea propunerilor de eficientizare sau redirecționare a resurselor conform necesităților beneficiarilor.

(2) Serviciile locale de asistență psihopedagogică sunt organizate în calitate de structuri teritoriale ale Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică și au ca obiectiv:

a) evaluarea complexă a dezvoltării copiilor/elevilor în scopul identificării timpurii a necesităților specifice ale acestora;

b) stabilirea cerințelor educaționale speciale și elaborarea recomandărilor privind intervențiile și serviciile de suport necesare pentru egalizarea șanselor și asigurarea accesului la educație al copiilor/elevilor cu cerințe educaționale speciale;

c) acordarea asistenței psihopedagogice copiilor/elevilor, inclusiv prin servicii mobile;

d) acordarea asistenței metodologice personalului didactic, altor specialiști, reprezentanților administrației publice locale în procesul de asigurare a incluziunii educaționale a copiilor/elevilor.”

66. Se completează cu articolul 129¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 129¹ Centrul Tehnologii informaționale și Comunicaționale în Educație

Centrul Tehnologii informaționale și Comunicaționale în Educație este o instituție publică, în care Ministerul Educației și Cercetării exercită funcția de fondator și are următoarele atribuții principale:

a) asigurarea planificării, creării și menținerii în stare funcțională a sistemelor și resurselor informaționale în domeniul educației la nivel național;

b) personalizarea centralizată a actelor de studii și documentelor conexe pentru instituțiile de învățământ gimnazial, liceal, profesional tehnic, superior și de formare continuă;

c) asigurarea asistenței tehnice, metodologice și de instruire în domeniul tehnologii informaționale și comunicaționale în educație.”

67. Articolul 132:

alineatul (2) se completează cu textul „și științifico-didactice”,

alineatul (3) se completează cu textul: „și/sau a titlului științifico-didactic de conferențiar și/sau profesor universitar.”

se completează cu alineatele (3¹) și (3²) cu următorul cuprins:

„(3¹) La programele de studii superioare în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale, instituțiile de învățământ superior pot încadra în activitatea didactică, cu aprobarea senatelor, persoane notorii în domeniu, practicieni cu o experiență valoroasă în domeniu, cercetători notorii din domeniu.

(3²) La programele de studii superioare în domeniul militarie, instituțiile de învățământ superior pot încadra în activitatea didactică persoane notorii în domeniu, care dețin grade militare superioare și supreme și dețin sau au deținut funcții militare de conducere de nivel operativ și strategic.”

68. La articolul 133 alineatul (2), textul „în instituții de formare profesională continuă, ” se exclud.

69. Articolul 134:

la alineatele (4) literele a), (5), (6) și (7), cuvintele „trei ani” se substituie cu cuvintele „cinci ani”;

la alineatul (6), cuvintele „și centrele raionale” se substituie cu textul: „centrele raionale și din unitățile administrativ-teritoriale care fac parte din unitatea teritorial-autonomă Găgăuzia”.

70. La articolul 136 alineatul (2), cuvintele „care funcționează în conformitate cu actele normative în vigoare” se substituie cu textul „care sunt organizate și funcționează în conformitate cu Regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării”.

71. Articolul 138 alineatul (2) se completează cu literele e), f) și g) cu următorul cuprins:

„e) să respecte regulamentele instituțiilor de învățământ în partea în care le sunt aplicabile;

f) să nu admită violență fizică și/sau verbală asupra personalului instituției de învățământ;

g) să comunice imediat administrației instituției de învățământ sau altor organe abilitate despre orice caz suspect sau confirmat de abuz, violență fizică și/sau verbală, exploatare sau trafic asupra copiilor/ elevilor/ studenților sau personalului instituției de învățământ.”

72. La articolul 139 litera h), după cuvântul „desfășurarea” se introduc cuvintele „olimpiadelor, concursurilor”.

73. Articolul 140 alineatul (1):

la litera i), cuvântul „aprobă” se substituie cu cuvintele „propune Guvernului pentru aprobare”;

se completează cu litera q¹) cu următorul cuprins:

„q¹) monitorizează modul în care organele locale de specialitate în domeniul învățământului respectă prevederile legislației în scopul asigurării condițiilor optime pentru desfășurarea procesului educațional în învățământul general;”

la litera y), cuvintele „Sistemului Informațional Automatizat al Educației” se substituie cu cuvintele „Sistemului informațional de management în educație”;

la litera z), cuvintele „Sistemul Informațional Automatizat al Educației” se substituie cu cuvintele „Sistemul informațional de management în educație”.

74. La articolul 141 alineatul (1) litera d), după cuvintele „ai căror fondatori sunt,” se completează cu cuvintele „precum și a instituțiilor din teritoriul administrat,”.

75. Articolul 142:

la litera b) se completează cu textul „ , pe dimensiunea financiară și de dezvoltare a instituțiilor”;

la litera g), cuvintele „educație antepreșcolară și de învățământ preșcolar” se substituie cu cuvintele „educație timpurie”.

76. Articolul 143:

alineatul (1):

la litera a), cuvintele „antepreșcolară și” se exclud;

la litera b), se completează cu cuvintele „și ministerelor de resort”;

la alineatul (2), cuvântul „anual” se exclude.

77. La articolul 145, alineatul (11) va avea următorul cuprins:

„(11) Instituțiile de învățământ publice sunt dotate cu manuale școlare prin intermediul entității, din sfera de competență a Ministerului Educației și Cercetării, investită cu atribuția de administrare a sistemului de asigurare cu manuale școlare. Modul de administrare a sistemului de asigurare cu manuale școlare se stabilește de Guvern.”

78. La articolul 146, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Transferul (trecerea) bunurilor imobile destinate educației din domeniul public al unității administrativ-teritoriale în domeniul privat al unității administrativ-teritoriale, sau schimbarea destinației acestora, se realizează prin decizii ale consiliului satului (comunei), orașului, raionului, municipiului, ale Adunării Populare a Găgăuziei, cu acordul prealabil al Guvernului. Transferul bunurilor imobile destinate educației din domeniul public al statului în domeniul privat al statului, sau schimbarea destinației acestora, se realizează prin hotărâre a Guvernului. Adoptarea hotărârii/deciziei respective este precedată de realizarea unui raport de expertiză prin care se demonstrează încetarea necesității de utilizare a bunurilor conform destinației acestora. Metodologia de realizare a raportului de expertiză se aprobă de Guvern.”

Art. II. – Legea nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 94-97, art. 382), cu modificările ulterioare se abrogă.

Art. III. – Guvernul, în termen de 6 luni, va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. I pct. 65 și art. II, care intră în vigoare la 1 ianuarie 2024.

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>Promovarea prezentului proiect este determinată de necesitatea modificării unor prevederi în vigoare care se conțin în legea-cadru din domeniul educației, având în vedere că de la data intrării în vigoare a Codului educației sunt mai mult de opt ani, iar intervențiile realizate anterior au fost fragmentare sau, în unele cazuri, insuficient argumentate. În proiect se regăsesc mai multe concretizări și concordări de norme juridice în limita cadrului juridic național/internațional.</p> <p>Totodată, proiectul nu are doar scopul de a substitui/exclude prevederile care nu au aplicabilitate practică sau a căror conținut nu este actual, dar urmărește și îmbunătățiri concrete la fiecare nivel de învățământ, conținutul propunerilor de modificare fiind relevant mai jos.</p> <p>Substituirea la „credite de studii transferabile” sau „credite transferabile” cu „<i>credite de studii</i>”, precum și nemijlocit noțiunea de „credit de studii” - sunt determinate de necesitatea asigurării alinierii la definițiile utilizate în Recomandarea Consiliului UE privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2017/C 189/03), în Ghidul utilizatorului sistemului european de transfer și acumulare a creditelor ECTS/2015 aprobat la Conferința Miniștrilor pentru Învățământ Superior în cadrul EHEA, ECVET, pentru facilitarea recunoașterii calificărilor în context internațional, a portabilității, a mobilității academice și a progresului academic și profesional pe tot parcursul vieții.</p> <p>Cu referire la modificarea art.3 din Codul educației:</p> <ul style="list-style-type: none">- introducerea noțiunii de „<i>curriculum adaptat</i>” a avut loc la o etapă incipientă a promovării educației incluzive. Ulterior, s-a renunțat la abordarea de curriculum adaptat în favoarea adaptărilor curriculare care reflectă, în mod corect, situația elevului care beneficiază de aceeași curricula, doar că aceasta (curricula) se aplică în condiții diferite, specifice cerințelor educaționale ale copilului;- revizuirea noțiunii de „<i>cadru didactic de sprijin</i>” este în consens cu prevederile art.53 ale Codului educației și are scopul de a concretiza și reflecta corect categoria acestei funcții;- modificarea noțiunii de „<i>complex educațional</i>” este necesară pentru legiferarea unei realități de la noi din țară. În redacția actuală, se presupune că într-un complex educațional se includ doar copii cu vârsta de la 3 ani în sus. La modul practic, în majoritatea comunităților, într-o instituție, sunt copii de toate vârstele – de la 1 an până la 6 (7) ani. Conform Codului educației, lit. a), nivelul 0 se numește educația timpurie și se constituie din educația antepreșcolară și învățământul preșcolar;- excluderea noțiunii de „<i>examen de bacalaureat profesional</i>” este în consens cu modificările propuse la articolul 63 și, respectiv, este valabilă aceeași motivare;- noțiunea „<i>educația adulților</i>” a fost propusă pornind de la noțiunea de educație a adulților din Recomandările UNESCO, 2015, care trebuie să cuprindă toate formele de învățare și să se plieze

perfect pe propunerile din Cod: educație generală a adulților, formare profesională inițială a adulților și formare profesională continuă, care sunt specificate expres în art.126 alin.(1) din Codul educației;

- „**educația nonformală**” se adresează tuturor vârstelor și poate fi organizată/realizată la toate nivelurile sistemului educațional, respectiv nu este reprezentată doar de activitățile extrașcolare. Noua redacție propusă este în consonanță cu recomandarea UNESCO;

- conținutul noțiunii „**educație informală**” în prezent este în disonanță cu conceptul utilizat în Cod la art. 123 alin. (8), or educația informală reprezintă rezultatul unor activități zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber și nu este organizată sau structurată din punct de vedere a obiectivelor, a duratei ori a sprijinului pentru învățare. La fel, noua redacție a noțiunii este în consonanță cu recomandarea UNESCO;

- deoarece „**formarea continuă**” se realizează după realizarea unui program de formare inițială, care de regulă este absolvit la vârsta 20-24 de ani, când persoana este adultă, completarea sintagmei „formare continuă” cu cuvintele „a adulților” este redundantă. De asemenea, educația adulților include educația inițială și continuă. Astfel că substituirea noțiunilor este motivată pentru armonizare de definițiile recomandate și aplicate de către instituțiile internaționale la planificare și analiza programelor educaționale, pentru claritate și coerență sistemică;

- noțiunea „**învățământ profesional**” considerăm posibil de a fi exclusă în condițiile în care nu este utilizată pe parcursul Codului educației;

- noțiunea de „studii superioare integrate” se substituie cu noțiunea de „**programe integrate de studii**” prin introducerea unei noțiuni comune de programe integrate, or acestea sunt și la nivelul învățământului profesional (a se vedea art.63). De asemenea, noile practici promovate/ recomandate în Spațiul European al Învățământului Superior pentru atragerea tinerilor în cariera științifică vizează integrarea ciclului II și III la programele din domeniile educației și a științelor. De regulă, 10% din cei mai buni studenți înscriși la masterat științific/ sau după rezultatele primului an de studii la masterat continuă studiile la doctorat;

- necesitatea modificării unor noțiuni și completării art. 3 cu **noțiuni noi asociate implementării Cadrului Național al Calificărilor (CNC) și introducerea art. 11 prim** este determinată de: aprobarea și implementarea în Spațiul European al Educației a unei noi Recomandări privind Cadrul european al calificărilor (EQF) pentru învățarea pe tot parcursul vieții/2017 (2017/C 189/03); responsabilitățile asumate de Republica Moldova prin Acordul de Asociere; ratificarea Convenției de la Lisabona pentru recunoașterea calificărilor din învățământul superior/1999 și alinierea la standardele aplicate în Spațiul European al Recunoașterii (ERA), Standardele ENIC-NARIC; statutul de membru al spațiului European al Învățământului Superior/ Procesul Bologna (EHEA) /2005; sporirea atractivității și comparabilității calificărilor naționale cu calificările din Spațiul European al Educației; oportunitatea asigurării unei mai bune înțelegeri a calificărilor naționale; facilitarea recunoașterii, mobilității și internaționalizării educației; asigurarea interoperabilității platformelor informaționale privind CNC, sistemelor digitale privind recunoașterea clasificărilor obținute în diverse contexte, facilitarea utilizării instrumentelor Europass cu privire la calificări ș.a.

În context, remarcăm că noul Cadrul European al Calificărilor /2017 (CEC/EQF), dar și alte politici europene relevante, promovează dezvoltarea și recunoașterea calificărilor în contextul învățării pe tot parcursul vieții, ca un sistem integrat, și nu fragmentat pe nivele ale sistemului educațional, facilitând astfel progresul academic și profesional fără bariere. De asemenea, CEC reprezintă standardul de referință comun pentru transparență, portabilitate și comparabilitate.

În același timp, a fost modificată taxonomia descriptorilor nivelului de calificare, fiind pusă în aplicare noțiunea de rezultate ale învățării exprimate în „cunoștințe”, „aptitudini”, „responsabilitate și autonomie”.

Utilizarea „**rezultatelor învățării**” (learning outcomes) la descrierea calificărilor le transformă într-un „instrument de calibrare” a calificărilor, oferind părților interesate posibilitatea identificării celei mai relevante calificări pentru angajare sau pentru continuarea studiilor. Utilizarea rezultatelor învățării permit flexibilizarea și sporesc portabilitatea și permeabilitatea calificărilor prin deschiderea sistemului de calificări pentru calificările obținute în diverse contexte și pentru recunoașterea rezultatelor învățării anterioare, conexiune dintre calificările din trecut și prezent.

Aplicarea unor noțiuni comune în Spațiul European al Educației, dar și în alte regiuni ale lumii pentru descrierea calificărilor asigură o mai bună înțelegere a calificărilor intensifică procesele de internaționalizare a educației, de mobilitate și recunoașterea calificărilor în diverse scopuri fără bariere. Acestea sunt utilizate la clasificarea, compararea și recunoașterea calificărilor, la dezvoltarea standardelor ocupaționale și de calificare, la dezvoltarea platformelor informaționale /instrumentelor Europass pentru facilitarea mobilității academice și profesionale, a progresului academic și profesional pe tot parcursul vieții.

Cadru național al calificărilor - noua definiție concretizează scopul și sarcinile Cadrului Național al Calificărilor în concordanță cu politicile relevante aplicate în cadrul Spațiului European al Educației. Asigurarea sinergiei taxonomiei CNC cu Cadrul European al Calificărilor (CEC) este necesară pentru trecerea procedurii de referințe a CNC la CEC, care va facilita recunoașterea automată a calificărilor în cadrul acordurilor bilaterale, regionale, multilaterale.

Calificare - noțiune nouă care este în concordanță cu noțiunile utilizate în Spațiul European al Educației, Spațiul European al Învățământului Superior și în Spațiul European al Recunoașterii calificărilor. Aceasta prevede evaluarea și validarea rezultatelor învățării dobândite în diverse contexte pentru a obține o calificare, raportarea la standarde și dreptul de a evalua și acorda o calificare „autorității competente”- acreditate în acest scop.

În Spațiul European „Competențele” sunt utilizate pe piața muncii, care solicită competențe descrise prin capacitatea de a realiza anumite roluri și sarcini, prin integrarea/utilizarea cunoștințelor și aptitudinilor, iar piața serviciilor educaționale oferă „rezultate ale învățării” descrise în termeni de cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie.

Noțiunea de „micro-calificare sau calificare parțială” este în consens cu prioritățile Spațiului European al Educației 2025-2030; Recomandarea UE cu referire la flexibilizarea și permeabilitatea parcursurilor educaționale în spațiul european, sporirii angajabilității și integrării sociale a persoanelor; Agenda UE cu privire la Competențe. Obținerea unei micro-calificări, validate printr-un micro-certificat permite extinderea oportunităților de învățare și consolidare a rolului învățământului superior și al învățării pe tot parcursul vieții, prin furnizarea unor oportunități de învățare mai flexibile și modulare și prin oferirea unor parcursuri de învățare mai incluzive. Propunerea a fost susținută de Asociația Companiilor de Creație și Asociația Națională a Companiilor din Domeniul Tehnologiilor Informaționale și al Comunicațiilor.

Modificarea noțiunii „**formare profesională**” se propune pentru corectitudine și consecvență sistemică. Suplimentul la diplomă este un instrument care asigură înțelegerea, transparența calificării și facilitează progresul academic și profesional. Implementarea acestui instrument de transparență a calificărilor complete și parțiale/module este recomandată pentru toate nivelurile de educație și formare profesională, pentru toate formele de educație - formală, nonformală, netraditională (care nu este bazată pe interacțiunea directă cursant - profesor).

Ținând cont de faptul că în textul Codului, implicit în **articolul 9 alineatul (2) și articolul 140, alineatul (1) litera i)**, pachetul standard de servicii educaționale este indicat pentru diverse nivele, modificarea propusă va unifica referirea la același document și se vor evita eventualele interpretări și confuzii. Art.140 lit. i) din Codul educației stabilește că Ministerul Educației și Cercetării elaborează și aprobă pachetul standard de servicii educaționale în învățământul obligatoriu. În

același timp, se va modifica și articolul 140 în partea în care competența de aprobare a documentului revine Guvernului.

La **articolul 13, prevederea de la alineatul (4)**, introducerea cuvântului „înmatriculare/” până la cuvântul „școlarizare” este justificată prin racordarea la prevederea de la alineatul (1) al aceluiași articol, care stabilește că învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar, iar termenul „școlarizare”, utilizat în prezent, este specific pentru instituțiile de învățământ primar și gimnazial.

Articolul 15:

- cuvintele „programe combinate” se substituie cu cuvintele „programe de diferite niveluri sau programe integrate”, având în vedere că sintagma „programe combinate” este confuză și poate avea diverse interpretări;

- completările de la litera f) sunt motivate în condițiile în care atât grădinița-creșă, cât și liceul cu grupe de grădiniță au fost prezente în lista instituțiilor educaționale anterior aprobării Codului educației și se consideră actuală regăsirea acestora și în calitate de complex educațional. În majoritatea localităților – în instituție vin copii de toate vârstele – de la 1 la 6 (7) ani. Vârstele sunt apropiate, inclusiv sunt aplicabile reguli sanitaro-igienice și regimuri de activitate asemănătoare;

- la litera l) se exclude cuvântul „specializată”, care poate avea și alte conotații or, de regulă, specializat denotă domeniul de formare profesională. De asemenea, se extinde lista instituțiilor de învățământ de formare continuă și se oferă spațiu și pentru alte categorii de entități;

- completarea „taberelor de odihnă” se consideră necesară în scopul de a constitui temei legal în organizarea activităților educaționale la planificarea odihnei de vară pentru elevi;

- referitor la Centrul sportiv de pregătire a loturilor naționale (CSPLN), menționăm că CSPLN a fost creat în anul 2007 (Hotărârea Guvernului nr. 985/2007) ca succesor al mai multor instituții de învățământ sportiv. În pct. 2 al Hotărârii este indicat că Centrul este o instituție publică, dar nu a fost specificat caracterul didactic al activității acestuia. În același timp, pentru completarea hotărârii sunt necesare completările/modificările în Codul educației. Menționăm că în Hotărârea Guvernului nr.381/2006, care reglementa categoriile de salarizare, CSPLN era în aceeași categorie cu școlile sportive. Legea 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în baza Codului educației, art. 15 și 37, atribuie CSPLN grupul ocupațional „Cultură, tineret și sport”, compartimentul „Instituțiilor din domeniul culturii fizice și sportului”, care nu sunt instituții de învățământ. Din aceste considerente, antrenorii CSPLN, deși au grade didactice, nu pot fi luate în considerare din motiv că nu activează într-o instituție de învățământ. Totodată, cadrele manageriale nu pot fi salarizate la fel ca cele din instituțiile de învățământ. În context, a apărut necesitatea de a opera unele modificări în Codul educației, care ar permite corespunderea statutului CSPLN cu activitatea lui reală și, implicit, ar soluționa problema cu privire la salarizarea angajaților din cadrul Centrului.

La **articolul 16** se propune de completat alineatul (7) cu aplicarea în ÎPT a Sistemului European de credite pentru educație și formare profesională (ECVET). În contextul principiului de învățare pe tot parcursul vieții și recomandărilor UE, integrării în spațiul European al educației se impune completarea articolului cu sistemul ECVET, care este implementat deja în practică.

Articolul 17:

- la alineatul (1) completarea „personalizate în mod centralizat” are scop de concretizare și evidențiere a aspectului de centralizare care caracterizează procedurile de personalizare a actelor de studii și care constituie un element important în asigurarea valabilității actului;

- completarea de la alineatul (2) va permite revizuirea și ulterior înregistrarea corespunzătoare a instrucțiunilor actuale cu privire la personalizarea automatizată, eliberarea, evidența și păstrarea actelor de studii;

- pentru alineatul (8) invocăm necesitatea de a certifica competențele dobândite la formarea profesională inițială a adulților, pentru persoanele care nu dețin o calificare pentru a fi angajate în câmpul muncii (emigranții, imigranții, șomerii care urmează cursuri achitate din surse bugetare).

Atât modificările de la **articolul 18**, cât și cele de la **articolul 21 alineatele (1) și (7) și articolul 48 alineatul (3)** au fost introduse în proiect la inițiativa autorităților locale din UTA Găgăuzia și au fost motivate prin prisma legislației speciale aplicabile în regiune și ținând cont de specificul aparatului administrativ al UTA Găgăuzia (scrisoarea nr.01/1-15-1192/2020). În special, au fost menționate prevederile Legii nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și Legea Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la Comitetul Executiv din Găgăuzia nr. 31/1998”. De asemenea, articolul 74 al actului normativ local, Regulamentul Găgăuziei (Ulojenie) stabilește că toți șefii direcțiilor (inclusiv șeful Direcției Generale Educație a Găgăuziei) fac parte din Comitetul Executiv al Găgăuziei.

Necesitatea modificării de la **articolul 20 alineatul (6)** a fost argumentată urmare a corespondenței cu Ministerul Justiției prin prisma art. 34 alin. (1) din Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, precum și în condițiile art. 34 alin. (2) din Legea 98/2012. Din punct de vedere al Ministerului Justiției, prevederea în vigoare în prezent atribuie ministerului doar competența de reglementare a modului de activitate a instituțiilor de învățământ general, nu și a modului de organizare a acestor instituții. Aprobarea modificării va exclude interpretările diferite referitoare la domeniul de reglementare al regulamentelor – cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ general. În redacție nouă, nu va fi necesară descifrarea conceptului de „activitate”. În acest sens, norma va permite, fără echivoc, stabilirea modului în care trebuie să activeze o instituție și modul în care aceasta este organizată (organele de conducere și personalul de conducere, competența, modul de desemnare a acestora și competența personalului instituției). Impactul final va fi înregistrarea de stat și publicarea în Monitorul Oficial a regulamentelor – cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ general.

Completarea articolului 21 cu alineatul (8), dar și a **articolului 47 alineatul (1)** se consideră necesară odată ce, în prezent, se înființează instituții private cu diverse forme de organizare care prestează aceleași servicii educaționale, uneori în cadrul unei instituții publice cu aceiași elevi, același personal, în cadrul aceluiași program de activitate, activitatea căreia nu este monitorizată, la fel nu se cunoaște domeniul de servicii prestate, cu atât mai mult calitatea și conformitatea acestora legislației în vigoare.

Noua redacție de la **articolul 22 alineatul (1)** urmărește excluderea contrazicerilor și interpretărilor, precum și corelarea cu alte norme cu care se află în conexiune. Astfel că menționăm un alt articol din Cod și anume art.14 alin.(2) care stipulează că durata anului de studiu, a stagiilor de practică, a sesiunilor de examene și a vacanțelor se stabilește pentru fiecare nivel de învățământ prin planul-cadru aprobat de minister.

La **articolul 27 alineatul (1)**, **articolul 29 alineatul (1)** și **articolul 31 alineatul (1)** excluderea „studiului individual” este motivată prin individualizarea procesului educațional pentru toți copiii cu cerințe educaționale speciale, proces care este realizat, indiferent de forma de incluziune (ocazională, parțială sau totală), având la bază Planul educațional individualizat (PEI). PEI este un produs curricular, care include rezumatul punctelor forte, intereselor și nevoilor elevului, astfel încât finalitățile în materie de studiu, stabilite pentru elev în anul școlar respectiv, pot să difere de finalitățile și conținuturile educaționale stabilite în Curriculumul general prin modificări sau adaptări curriculare. Elaborarea, realizarea și revizuirea/actualizarea PEI se face în colaborare cu toți factorii implicați în asistența copilului (cadre didactice de predare, de sprijin și manageriale, psiholog școlar, medic de familie, specialiști în terapii specifice, asistent social, părinți/reprezentanți legali ai copilului etc.).

Completarea la **articolul 31 alineatul (1)** a fost determinată de necesitatea asigurării dreptului la studii al elevilor din penitenciare și lipsa prevederilor cu privire la modul de instruire a deținuților cu vârsta de peste 18 ani, reieșind din faptul că nu în toate localitățile există instituții de învățământ liceal, precum și din cauza că, potrivit Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, pentru persoanele de peste 20 de ani se aplică Planul-cadru pentru liceul cu frecvență redusă (seral). Astfel că, în condițiile create pentru această categorie de beneficiari, s-a concluzionat că procesul educațional liceal poate fi organizat online (la distanță). Admiterea la studii liceale a persoanelor din detenție se face în aceleași condiții ca și pentru toți ceilalți doritori, adică prin concurs, în baza actelor în vigoare. Totodată, centralizarea elevilor de la toate penitenciarele din țară în cadrul unor instituții de învățământ liceal va asigura utilizarea eficientă a resurselor financiare valorificate în acest scop.

Cu referire la **excluderea alineatului 9 prim al art.31**, menționăm că, potrivit prevederilor art. 31 alin. (8) al Codului educației, învățământul liceal se încheie cu examenul național de bacalaureat, care se organizează în modul stabilit de Ministerul Educației și Cercetării. Astfel, norma legislativă este dezvoltată în Regulamentul cu privire la examenul național de bacalaureat, unde sunt prevăzute toate detaliile de organizare și desfășurare a examenului, inclusiv referitoare la oportunitățile de susținere repetată a probei de examen nepromovate.

Actul normativ care reglementează organizarea și desfășurarea examenului național de bacalaureat prevede atât faptul că „examenul de bacalaureat poate fi susținut gratuit de cel mult două ori în decursul următorilor 3 ani”, cât stabilirea dreptului cetățenilor Republicii Moldova de a susține examenul de bacalaureat în regim de externat, în aceleași condiții ca și ceilalți candidați, contra plată, iar numărul de tentative nu este limitat.

Detaliind prevederile Regulamentului de examen, vom releva faptul că un candidat la examenul de bacalaureat poate să se înscrie la acest examen, în mod gratuit, pe parcursul a 3 ani, având la dispoziție a câte 2 sesiuni anual (sesiunea de bază și cea suplimentară) sau 6 sesiuni per total. În cazul în care cele 6 sesiuni de examen, asigurate în mod gratuit, nu au fost suficiente pentru promovarea examenului, candidatul are la dispoziție opțiunea bacalaureatului în regim de externat, de această dată contra plată, dar fără limită maximă a participărilor în sesiune.

Adițional, remarcăm că, până la data de astăzi, nu a fost identificat un mecanism viabil de implementare a prevederii invocate. Astfel, în condițiile cadrului normativ existent, care oferă oportunitatea a 6 sesiuni gratuite, se consideră necesară renunțarea la a 3-a sesiune anuală de bacalaureat, pentru care candidatul ar trebui să achite taxă de examen.

Motivarea completării la **articolul 37 alineatul (1)** a taberelor de odihnă și a centrelor sportive de pregătire a loturilor naționale, a fost inclusă la modificarea art.15.

Completările de la **articolul 40** au scopul de a adapta prevederile legale la specificul programului de activitate al instituției de educație timpurie, având în vedere că la grădiniță nu sunt discipline școlare.

Modificarea de la **articolul 42** este necesară or, în varianta actuală nu se regăsește curriculumul și evaluarea pentru educația timpurie. Noțiunea de curriculum școlar în acest context este ambiguă și admite interpretări. Prin modificările propuse, terminologia de la art.42 literele b) și d) se va echivala cu cea de la alin.(2) din art.40 și art.16 alin.(4). La fel, se vor clarifica atribuțiile ministerului, OLSDÎ și ale instituțiilor de educație timpurie pe dimensiunea de evaluare a rezultatelor învățării și dezvoltării copiilor cu vârsta de 1-7 ani.

Prin modificarea de la **articolul 43** se va asigura același limbaj al textului de la art.43 cu cel de la alin.(2) din art.40, precum și modificarea nou propusă la art.42 alin.(1), litera b).

Prin modificările de la **articolul 44** se vor uniformiza prevederile de la art. 44 cu cele de la alin.(2) din art.40 și art.16 (4), precum și modificarea nou propusă la art.42 (1) litera d).

Modificarea de la **articolul 46** este în consens cu amendamentul propus la **articolul 49** al Codului. Definiția Consiliului profesoral este improprie pentru instituția de educație timpurie, unde sunt angajați educatori. În cadrul grădinițelor activează Consiliul Pedagogic. Mai mult decât atât, la ședințele consiliului poate participa și alt personal – non-didactic, dar și nedidactic. Curricula și Standardele de învățare și dezvoltare a copilului se realizează nu doar de către cadrele didactice, de exemplu: crearea mediului incluziv de învățare, comunicarea cu copiii, asigurarea securității lor etc. Modificările vor viza și domeniul învățământului preșcolar, ca parte componentă a învățământului general, or în redacția actuală acest domeniu nu se regăsește.

În scop de redactare au fost introduse modificări în **titlurile articolelor 59, 64, 66, 69 și 72**.

Modificarea de la **articolul 59 alineatul (2)** este propusă, prin analogie, în contextul semnării de către Curtea Constituțională a necesității clarificării modului de înființare, reorganizare și lichidare a instituțiilor private de învățământ superior. Necesitatea clarificării în redacția **articolului 82 alineatul (2)** a modului de înființare, reorganizare și lichidare a instituțiilor private de învățământ superior a fost menționată de către Curtea Constituțională (Hotărârea nr.5/2017). În aprecierea sa, Înalta Curte a reținut: „79. Cu privire la criticile de neconstituționalitate aduse art. 82 alin. (2) din Codul educației, potrivit căruia „Instituțiile de învățământ superior sunt înființate, reorganizate și lichidate de către Guvern la inițiativa fondatorului”, în raport cu art. 46 din Constituție, Curtea reține că autorii sesizării consideră eronat că dispozițiile contestate se aplică și în cazul instituțiilor de învățământ superior private, fapt ce afectează dreptul de dispoziție asupra bunului proprietarului. 80. În acest sens, Curtea relevă că dispozițiile art. 21 alin. (4) din Codul educației stabilesc expres că instituțiile de învățământ private de toate nivelurile pot fi înființate, reorganizate și lichidate în modul prevăzut de legislația civilă și de Codul educației. Așadar, din cuprinsul articolului menționat rezultă că instituțiile de învățământ superior private se vor înființa, reorganiza și lichida în modul prevăzut de legislația civilă. 81. Mai mult decât atât, Curtea constată că dispozițiile art. 139 din Codul educației, care reglementează atribuțiile Guvernului în domeniul educației, prevăd la litera f) că Guvernul decide asupra propunerilor Ministerului Educației, ale altor autorități administrative centrale și ale instituțiilor publice privind înființarea, reorganizarea sau lichidarea doar a instituțiilor publice de învățământ superior. Prin urmare, dispozițiile art. 82 alin. (2) din Codul educației nu pot fi aplicate instituțiilor de învățământ superior private. 82. Totodată, ținând cont de faptul că prevederile art. 82 alin. (2) din Codul educației creează confuzii în partea ce ține de modul de constituire a instituțiilor de învățământ superior, Curtea consideră necesar să emită o Adresă către Parlament în vederea excluderii curenților existenți.”

Modificarea **articolului 60 alineatul (4)** este propusă în contextul regimului economico-financiar de autogestiuie prevăzut de art. 145 alin (5) al Codului educației.

Noua prevedere de la **articolul 61 alineatul (3)** urmărește excluderea interpretărilor și asigurarea condițiilor egale pentru toate categoriile de învățământ profesional tehnic.

Articolul 62:

- necesitatea modificării alineatului (2) derivă din complexitatea unor programe de formare profesională de a avea o durată mai lungă de învățare întru formarea competențelor profesionale stabilite în standardele ocupaționale;
- modificarea de la alin.(6) este determinată de faptul că în Cadrul Național al Calificărilor și în Cadrul European al Calificărilor descrierea nivelului de calificare se efectuează prin rezultate ale învățării.

Referitor la **modificarea art.63**, completarea la alineatul (2) este argumentată de:

- a) durata minimă de formare profesională în Domeniul sănătății recomandată și acceptată de organismele naționale: Standardele de calificare Asistent medical, Asistent medical igienist epidemiolog, Asistent medical în diagnostic de laborator, Asistent farmacist, Tehnician dentar,

Nivelul 4 CNCRM aprobate de Ministerul Educației și Cercetării (2018); Programele de formare profesională Specialitatea 91210 Medicină, Specialitatea 91410 Diagnosticare medicală și tehnici de tratament, Specialitatea 91610 Farmacie, și Specialitatea 91110 Stomatologie, acreditate de ANACEC în anul 2019;

b) respectarea termenului de studii de 3 ani a programului de formare profesională postsecundară în Domeniul sănătății, recomandată de organismele internaționale: Directiva UE și a Consiliului European de recunoaștere a calificării profesionale (2013/55/UE din 20.11.2013), Ghidului EFN pentru implementarea Articolului 31 al Directivei 2013/55/UE, Direcțiile Strategice Europene pentru fortificarea nursing-ului și moșitului în vederea realizării Obiectivelor Strategiei Sănătate-2020, European Union Standards for nursing and midwifery: Information for Accession Countries, Bruxelles, 2009, care asigură realizarea standardelor educaționale nivelul 4 ISCED, cu numărul minimal de 4600 de ore, 180 de credite de studii;

c) necesitatea asigurării sistemului de sănătate, veriga medie cu cadre medicale: asistenții medicali, asistenți medicali în diagnostic de laborator, asistenți medicali igienisti epidemiologi, asistenți farmaciști, tehnicieni dentari, care sunt formați de Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo” și cele patru colegii de medicină din țară;

d) solicitările sporite la studii în învățământul medical postsecundar a deținătorilor de certificate de studii liceale.

Modificările de la alineatul (3) lit. a) sunt justificate de faptul că prin Legea nr. 191/2017 s-au operat unele modificări la Codul educației, iar unul dintre obiectivele propuse a fost de a oferi acces pentru pregătirea cadrelor în domeniul de educație: Pedagogie și științe ale educației. Prin modificările propuse se specifică faptul că accesul la programele respective este strict pentru pregătirea cadrelor în Învățământul primar și educația timpurie.

Intervenția legislativă de la alineatul (3) lit. b) este necesară pentru a oferi aceleași finalități absolvenților care finalizează programe de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară. Or, prevederile art. 63 alin (3) lit. b) menționează că acces la programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară se realizează doar în baza diplomei de bacalaureat. Respectiv, amendamentul propus vine să ofere condiții similare de acces la studii la programele respectiv, având aceeași abordare ca și accesul la ciclul I de studii superioare prevăzut de art. 89 alin (2).

Alineatul (6) al art.63 revine la redacția inițială. Urmare a unei analize suplimentare nu a fost confirmată necesitatea menținerii examenului de bacalaureat profesional. Menționăm că însăși promovarea conceptului de bacalaureat profesional a avut la bază mai multe divergențe, iar Nota informativă la proiect nu a cuprins o argumentare suficientă care să explice obiectiv motivul introducerii examenului respectiv. Reglementarea superficială a conceptului de bacalaureat profesional în Codul educației a creat o serie de confuzii, care a pus în dificultate procesul de implementare a acestuia, precum limitarea accesului către piața muncii a absolvenților învățământului profesional tehnic care susțin examenul de calificare.

Pe cale de consecință, în condițiile legislației în vigoare, implementarea examenului de bacalaureat profesional în varianta reglementată impune modificări substanțiale a programelor de studii, care ar impune costuri suplimentare în detrimentul misiunii învățământului profesional tehnic de a livra forță de muncă în conformitate cu necesitățile pieței muncii.

Modificările de la **articolul 64** sunt justificate, or Curriculumul pe module/discipline se elaborează în baza standardului de calificare, care constituie documentul normativ ce reglementează obținerea calificării și stă la baza proiectării Curriculumului.

Articolul 66 este modificat în condițiile în care Registrul Național al Calificărilor este unic pentru tot sistemul național de calificări. De asemenea, în acest context, sunt relevante argumentările

la noțiunile asociate implementării Cadrului Național al Calificărilor (CNC) și introducerea art. 11 prim. În același context, relevăm că ANACEC nu stabilește criteriile pentru examenul de calificare.

Modificarea **articolului 69 alineatul (2)** este argumentată din motive similare amendamentelor de la articolul 20 alineatul (6).

Scopul **modificării de la art. 71** constă în completarea posturilor didactice din învățământul profesional tehnic cu 2 funcții și anume: „pedagogul social din căminele pentru elevi”, care în prezent se regăsește în categoria personalului didactic auxiliar și „cadru didactic de sprijin”, care acum se regăsește enumerat doar la capitolul referitor la personalul din învățământul general. Potrivit atribuțiilor de funcție, considerăm corectă atribuirea funcțiilor enunțate la categoria personal didactic.

Prin includerea normei de la alin (4) a art.71, se creează condiții similare de angajare a tinerilor specialiști în învățământul general.

Necesitatea modificării de la **articolul 78 alineatul (2)** constă în diversificarea formelor de învățământ în situații epidemiologice nefaste și în contextul internaționalizării domeniilor cercetării și inovării.

Modificările **articolului 81 alineatul (2)** sunt propuse în scopul asigurării sinergiei învățământului superior și a cercetării, dar și în vederea corelării învățământului superior cu necesitățile societății. Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților va fi structurat pe trei cicluri (licență, master și doctorat), prin urmare, se va axa nu doar pe formarea profesională, dar și pe cercetarea științifică în instituțiile de învățământ superior.

Abrogarea **alineatului (7) al articolului 82** este motivată în condițiile în care prevederea respectivă avea aplicabilitate exclusiv în raport cu Academia de Administrare Publică, instituție care recent a făcut parte dintr-un proces de fuziune prin absorbție.

Amendamentele de la **art. 85, 89 alin. (1) și 90** sunt susținute în condițiile în care, în învățământul superior, începând cu anul 2023, se va utiliza sistemul unic de e-Admitere. Prin instituirea acestui Sistem Informațional unificat „e-Admitere” în învățământul superior se urmărește asigurarea necesităților informatice și informaționale a tuturor actorilor implicați în desfășurarea procesului de admitere în instituțiile de învățământ superior. Scopul implementării sistemului îl constituie facilitarea depunerii electronice de către candidați a dosarului de concurs și desfășurarea concursului de admitere la studii superioare în ciclul I și II în cadrul instituțiilor de învățământ superior.

Obiectivul general al Sistemul informațional unificat „e-Admitere” este automatizarea procesului de admitere la studii în ciclul I și II în cadrul instituțiilor de învățământ superior. Sistemul informațional unificat „e-Admitere” asigură realizarea următoarelor obiective specifice:

a) unificarea, uniformizarea și automatizarea procesului de admitere la studii superioare în ciclul I și II în cadrul instituțiilor de învățământ superior;

b) asigurarea confortului și funcționalității candidatului în procesul de admitere, cu posibilitatea de depunere la distanță a cererii de înscriere la admitere și de notificare în timp util cu privire la evenimentele aferente admiterii;

c) consolidarea unei baze exhaustive de date care va permite furnizarea de date relevante autorităților responsabile;

d) asigurarea factorilor de decizie relevanți cu informație veridică și operativă în vederea planificării procesului de luare a deciziei și exercitării atribuțiilor de serviciu;

e) acordarea suportului Ministerului Educației și Cercetării în activitatea de realizare a politicii de stat în domeniul învățământului superior;

f) crearea unui cadru de interoperabilitate între Sistemul informațional unificat „e-Admitere” și sistemele informatice externe furnizoare și consumatoare de date;

g) reducerea timpului necesar și funcționalității procesului de admitere la instituțiile de învățământ superior;

h) realizarea unui mecanism eficient de colaborare între actorii implicați în procedurile de monitorizare a utilizării resurselor bugetare în învățământul superior;

i) asigurarea controlului accesului la date și asigurarea unei securități și confidențialități maxime a bazei de date și a utilizatorilor;

j) asigurarea informațională a activității de analiză, prognozare și cercetare științifică în domeniu.

Intervenția de la **articolul 88** este în consens cu Recomandarea UE CEC, 2017 și Ghidul ECTS. S-a menționat că urmează a fi exclusă noțiunea de Sistem național de credite, a fi folosit ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) și denumirea europeană – Sistemul European de Transfer și Acumulare de Credite (ECTS).

Modificările de la **articolul 89 alineatele (6) și (8)** își propun eliminarea unor contradicții cu documentele europene în domeniul învățământului superior și concretizarea modalităților de complementare a cunoștințelor într-un anumit domeniu al programului ales sau obținerea minimului curricular pentru continuarea studiilor superioare la ciclul II la alt domeniu de formare profesională.

Datorită completării cu **alineatul (9) de la articolul 89**, pentru prima dată, învățământul superior va avea posibilitatea implementării învățământului dual. Opțiunea va fi valabilă pentru ciclul I, la anumite specialități, în condițiile stabilite de Ministerul Educației și Cercetării, prin coordonare cu alte organe centrale de resort și cu agenți economici interesați.

Modificarea **alineatului (4) al articolului 91** elimină interpretările ambigue cu privire la necesitatea și/sau posibilitatea susținerii lucrării de absolvire.

Scopul modificărilor de la **articolul 93** îl constituie asigurarea calității studiilor universitare, calitatea absolvenților calificați în 2 specialități sau 2 limbi. Această prevedere asigură posibilitatea organizării combinațiilor între limbile clasice, limbile și literaturile străine, limba și literatura română, limbile și literaturile etniilor conlocuitoare pe teritoriul Republicii Moldova (rusă/ucraiană/găgăuză/bulgară/poloneză/ivrit/idiș etc.). Totodată, a fost redactat alineatul (2) în consens cu noile completări de la alineatul (1).

Oportunitatea modificării **articolului 94 alineatul (5)** constă în asigurarea legăturii dintre mediul industrial, instituțiile de învățământ superior și studenții-doctoranzi, reducerea decalajului dintre mediul industrial și mediul academic, crearea oportunității pentru persoanele angajate în câmpul muncii de a întreprinde un proiect de cercetare axat pe industrie, asigurarea transferului de cunoștințe între instituțiile de învățământ superior și companii din sectorul industrial. Totodată, se va asigura producerea cunoașterii practice, de cunoștințe strategice și de aplicare creativă a acestor cunoștințe pentru proiectarea, implementarea și evaluarea unor activități, procese sau produse.

Beneficii pentru studenții-doctoranzi:

- angajarea în câmpul muncii pe parcursul întregului program, fiind înregistrați ca studenți-doctoranzi la instituția de învățământ superior.

- concentrarea cercetării asupra problemelor industriale sau problemelor relevante pentru companie (probabil pe un subiect la care se lucrează), fiind supravegheați în comun de experții din companie și instituția de învățământ superior.

- îmbinarea programului de cercetare cu nevoile de afaceri ale companiei.

Beneficii pentru companie și instituția de învățământ superior:

- compania va putea accesa cunoștințele valoroase dobândite în timpul studiilor superioare de doctorat.

- colaborarea cu cercetători/inovatori de top la nivel mondial, care lucrează în domeniile de interes pentru companie.

- construirea unor relații de lucru productive.
- programul de doctorat va genera creștere în mediul industrial/comunitatea de afaceri prin cooperarea în domeniile cercetării și inovării între instituția de învățământ superior și compania parteneră.
- programul de doctorat va permite transferul de cunoștințe și crearea de rețele între companiile partenere și cercetătorii implicați.

Alineatul (12) de la articolul 94 are scopul de a răspunde cerinței de claritate a textului de act normativ și de a se exclude orice echivoc.

Denumirea articolului 97 se modifică, or, deși aceasta este unitară, conținutul reflectă CNC doar pentru învățământ superior. Alte modificări de la **articolele 97 și 98** au scop de concretizare și asigurare a consecvenței normative, în concordanță cu modificările la art.3 și 11¹.

Articolul 99 alineatul (1) și articolul 123 alineatul (4) se completează în consens cu prevederile art.103 alin. (4) din Cod, pentru a elimina interpretările și a asigura o abordare unică asupra subiectului acreditării.

Completarea de la **articolul 102** este promovată în condițiile în care Ministerul Educației și Cercetării își propune promovarea unui regulament-cadru cu privire la constituirea și organizarea organelor de conducere ale instituțiilor de învățământ superior, în concordanță cu principiile autonomiei universitare și responsabilității publice a instituțiilor.

La **articolele 103 și 105** au fost propuse mai multe modificări conforme art.117 alin.(1), care reglementează categoriile de personal din învățământul superior și care unifică terminologia utilizată: cadre didactice, cadre științifice și cadre științifico-didactice. În scop de concretizare, a fost precizat la articolul 105 referitor la aplicarea Regulamentului-cadru aprobat de Ministerul Educației și Cercetării.

Completările de la **articolul 107** sunt prezentate în contextul reformei universitare și consolidării cercetării științifice la nivel universitar.

Toate intervențiile de la **articolul 108** urmăresc consolidarea activității Consiliului de etică și management. Completările vin cu concretizări în sensul evitării delegării sau numirii în Consiliu a angajaților din instituțiile respective. O altă completare se referă la remunerarea activității membrilor Consiliului, în cuantum de 1000 lei per ședință și este justificată având în vedere efortul depus în scopul examinării sesizărilor parvenite. Dat fiind faptul că, potrivit art. 105, alin. (9), rectorul este confirmat în post, în baza rezultatelor alegerilor, prin ordinul fondatorului, în termen de cel mult 3 luni, amendamentul la alineatul (4) are menirea de a asigura respectarea acestei prevederi legale.

Modificarea de la **articolul 114 alineatul (4)** are scop de concretizare.

Articolul 115, alineatul (2) se modifică, or atribuțiile privind administrarea examenelor și a evaluărilor în învățământul general se regăsesc în competența Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare.

La **articolul 121** intervenția reflectă propunerile Ministerului Sănătății.

La **articolul 123** modificarea este necesară în contextul utilizării noțiunilor existente în practica internațională și având în vedere argumentele referitoare la modificarea noțiunilor relevante de la art.3. Completarea unui nou alineat este motivată în prezenta notă informativă la art.17 alin. (8).

Completarea la **articolul 124** se regăsește și la articolul 3 în vigoare: centru educațional comunitar – instituție cu destinație educațională, multifuncțională. Această structură este importantă pentru dezvoltarea în special a educației generale a adulților la nivel de APL.

Denumirea Capitolului II a Titlului VII și titlul articolului 126 se modifică în contextul substituirii noțiunilor. La fel, în scopul motivării modificărilor la **articolul 126**, subsecvent

argumentelor expuse supra, menționăm necesitatea reglementării educației generale, a formării profesionale inițiale și continue a adulților, conform practicilor internaționale.

În scopul justificării modificărilor de la **articolul 127**, precizăm că pentru organizarea sistemului de educație a adulților, în contextul învățării pe tot parcursul vieții, este necesară alocarea resurselor financiare. În condițiile actuale, procesul de acordare a resurselor financiare pentru acest domeniu este complicat. Având în vedere deschiderea donatorilor privind dezvoltarea competențelor populației adulte, există probabilitate înaltă de a avea suport din partea partenerilor sociali în acest sens. Este necesar de creat Fondul Special de Formare al Adulților pentru a susține educația adulților. Prin intermediul fondului, în bază de concurs deschis, se vor finanța din bugetul de stat activități de formare a adulților care răspund necesităților în prealabil cercetate, ca fiind de importanță majoră în context social economic.

Argumentăm suplimentar că Republica Moldova prin Acordul de Asociere cu UE și-a asumat angajamentul de a promova învățarea pe tot parcursul vieții, care este esențială pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, permițând cetățenilor să participe pe deplin la viața socială (art. 123). Totodată, prin recomandarea nr. 1/2022 a Consiliului de Asociere UE - Republica Moldova din 22 august 2022 privind Programul de asociere UE-Republica Moldova, urmează să fie creat un ecosistem de învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv validarea funcțională a experienței profesionale anterioare (4. Educație, formare, tineret și sport).

Având în vedere obligațiunile asumate de RM pentru asigurarea integrării europene, în Planul Național de dezvoltare pentru anii 2023-2025 (PND) a fost trasat Obiectiv specific 3.3: Dezvoltarea unui sistem accesibil, flexibil și relevant de educație continuă a adulților în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, cu următoarele acțiuni:

- Dezvoltarea cadrului normativ în domeniul învățării pe tot parcursul vieții și educației adulților, capabil să definească rolul diferitor prestatori de servicii educaționale, obligațiile financiare, să fixeze, în mod clar, drepturile cetățenilor la învățare pe tot parcursul vieții, normarea standardelor și monitorizarea acestora;

- Diversificarea ofertei educaționale publice și private prin integrarea prognozării necesităților de competențe, elaborarea programelor de formare pe tot parcursul vieții și de incluziune digitală, inclusiv pentru grupurile vulnerabile și persoanele cu nevoi speciale, precum și pentru recalificarea personalului.

Astfel, pentru realizarea Obiectivului propus, este necesar de a diversifica și flexibiliza modurile de finanțare a învățării pe tot parcursul vieții pentru a asigura formarea și educația adulților în vederea angajării acestora în câmpul muncii, dar și pentru a face față evoluției tehnologice și formarea de noi competențe. Flexibilizarea diferitor mecanisme de finanțare vor permite diferitor entități să aplice la diverse programe/proiecte pentru a diversifica serviciile de formare și educație a adulților, or, pentru aplicarea la un anumit program/proiect presupune și o anumită sumă alocată din bugetul public. OLSDI, Centrele de formare continuă trebuie să beneficieze de sprijinul financiar pentru aplicarea la diferite programe/proiecte și diversificarea serviciilor de formare, iar acest drept este necesar de prevăzut în Codul educației.

În ceea ce privește modificarea **articolului 129**, menționăm că analiza constatativă a actelor normative și metodologice care reglementează activitatea structurilor de asistență pedagogică (în continuare SAP), precum și cercetarea diferitelor studii, a evidențiat disfuncționalități și vulnerabilități în activitatea acestor structuri. Cele mai vizibile și persistente limitări de acest fel sunt următoarele:

- Caracterul discreționar al deciziei privind organizarea SAP.

Instituirea SAP este recomandată de către Guvern consiliilor raionale/municipale și nu este stabilită ca atare. Acest fapt pune sub risc funcționalitatea serviciilor respective, când organele

administrației publice raionale/municipale pot decide existența sau inexistența unui serviciu absolut necesar sistemului de învățământ.

- Uniformizarea în stabilirea efectivului-limită de personal al SAP.

Prin Hotărârea Guvernului nr.732/2013, a fost aprobat efectivul-limită de 10 unități de personal pentru SAP, fără luarea în considerare a numărului potențial de copii, familii, instituții, cadre didactice asistate. Or, lucrurile sunt radical diferite în cazul raioanelor mici (Basarabeasca, Dubăsari, Șoldănești) și al celor mai mari (Orhei, Cahul, Hîncești), precum și al municipiilor (Chișinău, Bălți).

- Insuficiența resurselor pentru realizarea calitativă a misiunii.

Raportate la complexitatea și amploarea atribuțiilor puse în sarcina Centrului Republican de Asistență psihopedagogică (în continuare CRAP): de organizare, elaborare, monitorizare, cercetare, realizare de intervenții practice etc., resursele Centrului (umane, materiale, de timp) nu acoperă și nu asigură suficient realizarea calitativă misiunii acestuia. Misiunea este formulată prea larg și lasă loc pentru situații în care CRAP va fi în permanență implicat în activități suplimentare care decurg din dezideratul de asigurare a dreptului la educație de calitate pentru toți copiii.

De asemenea, scopul CRAP necesită concretizare, întrucât sintagma „asistență psihopedagogică”, ca și semnificație, presupune activități concrete de lucru cu copiii, care sunt improprii nivelului/poziției CRAP în ierarhia structurilor de educație incluzivă.

O situație similară se înregistrează și în cazul SAP, în special în ceea ce privește realizarea atribuției de acordare a asistenței psihopedagogice directe copiilor.

În același timp, conform documentelor de constituire, misiunea ambelor structuri este formulată foarte general, fapt ce extinde extrem de mult aria de activitate a ambelor structuri de asistență psihopedagogică, în condițiile în care acestea au fost create pentru asistența unui grup distinct de beneficiari.

Aceeași constatare poate fi făcută și în ceea ce privește atribuțiile CRAP/SAP. Lista de atribuții este extrem de extinsă, în practică fiind complicat de asigurat realizarea calitativă a tuturor acestor responsabilități.

- Inadecvarea/ Nepotrivirea tipologiei resurselor la misiunea și obiectivele structurilor de asistență psihopedagogică

Lista/tipologia funcțiilor în cadrul structurilor de asistență psihopedagogică necesită revizuire în sensul adecvării la misiunea și scopurile de bază ale acestor structuri. Constatarea respectivă este în special pregnantă în cazul acordării asistenței psihopedagogice directe copiilor. În condițiile în care în sistemul național de educație activează doar 20 de psihologi și 16 psihopedagogi la nivel preșcolar și 420 de psihologi – la nivel de instituții de învățământ primar și secundar general, este evidentă necesitatea aportului SAP la asistența copiilor. (În SAP activează doar un psiholog care are multe responsabilități și puține resurse/instrumente pentru realizarea calitativă a acestora).

- Interferența nivelurilor de responsabilitate.

Întrucât CRAP coordonează metodologic SAP, oferă asistență de specialitate, este inefficient, din punctul de vedere al utilizării resurselor, ca Centrului să i se pună sarcina de acordare a suportului metodologic personalului din învățământ (cadre didactice, cadre didactice de sprijin, psihologi, logopezi). În acest scop, sunt create SAP-urile și CRAP asigură, prin elaborarea metodologiilor, instrucțiunilor, altor suporturi, asistența metodologică necesară instituțiilor și personalului.

La fel, extinderea atribuțiilor CRAP până la acordarea asistenței APL copiilor și familiilor acestora creează dublări cu atribuțiile SAP și reduce din resursele CRAP, care ar trebui să fie alocate pentru realizarea atribuțiilor de bază: asigurarea metodologică a dezvoltării educației incluzive la nivel național.

Atribuirea SAP a responsabilității de monitorizare a progresului educațional al copiilor cu CES generează dublarea sarcinilor cu instituțiile de învățământ. SAP ar trebui să elaboreze analize calitative și de impact privind intervențiile/serviciile de suport, adecvarea acestora la necesitățile copiilor și contribuția la evoluția/progresul educațional al copiilor.

- Lipsa perspectivelor și precondițiilor de dezvoltare a structurilor de asistență psihopedagogică și de asigurare a calității activității acestora.

Niciunul din regulamentele structurilor de asistență psihopedagogică nu conține prevederi explicite privind dezvoltarea continuă, modernizarea, asigurarea calității. Nu este clar stabilit mecanismul de monitorizare, cu excepția supervizării SAP de către CRAP și a prezentării rapoartelor anuale de activitate ca formă de responsabilizare publică.

În acest context există un interes sporit și o disponibilitate din partea autorităților publice centrale de a găsi o soluție care ar debloca funcționarea CRAP și SAP, și anume: reorganizarea Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică, Serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică și extinderea serviciilor prestate copiilor cu cerințe educaționale speciale și sau dizabilități. Pentru a realiza scopul propus, vor fi desfășurate următoarele activități:

- organizarea noii structuri de asistență psihopedagogică în educație (SAP ca structură desconcentrată), inclusiv echipa mobilă cu o unitate de transport;
- organizarea noii structuri a Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică prin angajarea a cel puțin 10 unități de personal (având în subordine 35 SAP).

De asemenea, referitor la modificarea art.129, considerăm important ca Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică să aibă atribuții de organizare a asistenței psihopedagogice în învățământul profesional tehnic.

În scopul asigurării acoperirii financiare a acțiunilor planificate, se va propune intrarea în vigoare a modificărilor la art.129 începând cu 01.01.2024.

Propunerea privind completarea cu **articolul 129¹** a fost prezentată de către Centrul Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE) și susținută de către subdiviziunea de profil. Introducerea articolului în Cod va corecta omisiunea reflectării obiectivelor CTICE la nivel legal și va asigura o mai mare vizibilitate și pondere domeniului de activitate al instituției.

Cu referire la **modificarea art. 132** remarcăm că propunerile au fost prezentate și argumentate de către Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice și, respectiv, de Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC.

Anterior, în domeniul artelor a existat posibilitatea de a obține titluri științifico-didactice și pentru persoanele fără titlu științific de doctor, în baza meritelor specifice domeniului. Pentru învățământul artistic este foarte important și absolut necesar ca în aule să poată fi atrași artiști notorii, care au o carieră artistică de succes și care-și pot demonstra profesionalismul prin propria operă și astfel sunt credibili în fața tinerilor, deoarece este cunoscut faptul că în domeniul artelor meseria este transmisă de la maestru la discipol. Anume pe un asemenea model se fundamentează procesul didactic în cele mai prestigioase școli de muzică, teatru, film, arte plastice din lume. Însă acești maeștri, de regulă, se preocupă de dezvoltarea și evoluția lor artistică, fapt care limitează posibilitatea de a scrie lucrări științifice și a elabora teze de doctorat, însă nicidecum nu diminuează valoarea lor ca profesori.

Sectorul TIC are nevoie de specialiști noi, care să corespundă cu viteza de dezvoltare a pieței. Astfel, sectorul TIC are nevoie de specialiști, cât mai proaspăt pregătiți pe piață, iar în contextul în care Moldova atestă în ultimii ani un deficit acut de competențe și specialiști, sunt necesare intervenții urgente în acest sens. În fiecare an apar noi evoluții în domeniul tech, respectiv forța de muncă disponibilă și în proces de pregătire nu corespunde la viteza de apariție a noilor specialități.

În atare condiții, implicarea largă a practicienilor la etapa de formare inițială va permite pregătirea absolvenților cu îndemânări TIC potrivite.

Textul „în instituții de formare profesională continuă” de la **articolul 133 alineatul (2)** se exclude ca fiind redundant, or precizarea în continuarea textului „și/sau de alți prestatori de servicii educaționale” cuprind toate categoriile de instituții care pot să asigure activități de dezvoltare profesională a personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere.

Intervențiile de la **articolul 134** au scopul de a atrage și a menține în sistemul educațional tinerii specialiști, în contextul deficitului sporit de cadre didactice calificate în instituțiile de învățământ general. Modificarea reprezintă una din acțiunile de bază ale ministerului care se înscrie în procesul de promovare a imaginii și statutului cadrului didactic, precum și de integrare profesională a cadrelor didactice debutante. Domeniul resurselor umane calificate din educație este unul prioritar la nivel național și este reflectat în documentele strategice ale Ministerului Educației și Cercetării.

Diagnosticarea nevoilor actuale și de perspectivă de cadre didactice calificate în învățământul general relevă problema acută privind asigurarea instituțiilor de învățământ cu personal didactic, în special a celor din mediul rural. Conform informațiilor oferite de către organele locale de specialitate în domeniul învățământului, numărul posturilor didactice vacante în instituțiile de învățământ general din republică în ultimii ani este în creștere: în 2019 – 2174 de posturi didactice vacante, în 2020 - 2349, în 2021 – 1975, în 2022 - 2161. Cel mai mare număr de posturi didactice vacante pe perioadă nedeterminată, de la 14 ore/săptămână, se atestă în raioanele de centru ale republicii: Nisporeni (147), Ungheni (129), Hîncești (119), Ștefan Vodă (86), Ialoveni (75), Căușeni (71), de asemenea în mun. Chișinău (509).

Cererea/necesarul de personal didactic din ultimii ani, în funcție de specialități, indică, o criză acută de educatori, conducători muzicali, profesori de matematică, limba și literatura română, fizică, educație fizică, matematică/fizică, limba franceză, chimie/biologie, etc.

Astfel, numărul de absolvenți încadrați în instituțiile de învățământ general prin repartizare de către Minister constituie anual circa 300 de persoane. Menționăm că, datele privind ieșirea din sistem a cadrelor didactice debutante angajate prin repartizare indică o creștere: astfel, în perioada anilor 2020 - 2022 și-au dat demisia până la expirarea termenului de trei ani stabilit, cu restituirea în bugetul de stat a tranșelor primite, 41 de debutanți. Alte 38 de cadre didactice debutante au părăsit sistemul în primii trei ani după expirarea termenului de trei ani stabilit.

Modificarea de la **articolul 136 alineatul (2)** are scopul de a exclude o trimitere lacunară la cadrul normativ în vigoare și va permite ministerului de resort să înregistreze, potrivit prevederilor legale, regulamentul-cadru cu privire la organizarea și funcționarea organelor de autoguvernare a elevilor.

Se propune introducerea la **articolul 138 alineatul (2)** a unor obligații noi pentru părinți sau alți reprezentanți legali ai copiilor și elevilor. Scopul modificărilor constă în contracararea fenomenului violenței în instituțiile de învățământ, în special a celor îndreptate împotriva cadrelor didactice.

Modificarea **articolului 139, litera h)** se propune în contextul în care sunt aprobate prin Hotărâre de Guvern reglementări cu privire la susținerea elevilor capabili de performanțe înalte.

Completarea **articolului 140 cu lit. q¹)** este promovată în scopul concretizării cooperării cu organele locale de specialitate în domeniul învățământului. Referitor la **literele z) și y) de la articolul 140**, propunerea de modificare este motivată în scopul unificării și clarificării denumirii sistemului informațional din domeniul educației (OLSDÎ).

La **articolul 141 litera d) și articolul 142 litera b)**, noua prevedere va permite OLSDÎ invocarea competențelor necesare pentru a organiza și evalua procesul educațional și cel al formării continue a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ, indiferent cine este fondator al instituției

respective. Modificarea de la **articolul 142 litera g)** are scopul de asigurare a concordanței cu prevederile de la art.23.

De asemenea, pentru a asigura concordanța cu prevederile de la art.23 se propune modificarea **articolului 143 alineatul (1).**

Promovarea modificării la **articolul 145 alineatul (11)** este determinată de necesitatea perfecționării modului de administrare a sistemului de asigurare cu manuale școlare. Având în vedere aplicarea, din anul 2017, a taxei de închiriere a manualelor doar pentru treapta de liceu, volumul de activitate al Fondului special pentru manuale s-a diminuat substanțial, iar activitatea în condiții de autogestiune este foarte dificilă.

Modificarea de la **articolul 146 alineatul (4)** a fost propusă urmare a aplicării Metodologiei de realizare a raportului de expertiză. La modul practic, s-a dovedit a fi neproportională scopului legii adoptarea deciziilor prin care se demonstrează încetarea necesității de aflare a bunurilor respective în domeniul public. Astfel că noile prevederi vor clarifica faptul că un bun asupra căruia a încetat necesitatea de utilizare în domeniul educației să fie utilizat în continuare în domeniul public. În același timp, se va asigura utilizarea bunurilor destinate educației doar în acest scop.

Pentru a evita conflictul de norme juridice se impune **abrogarea Legii nr. 1070/2000** privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate. Potrivit art.59 alin. (1) lit. a) și art.81 alin.(3) al Codului educației, studiile în învățământul profesional tehnic și studiile superioare se reglementează prin Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților, aprobat de Guvern. Astfel, au fost aprobate Hotărârile de Guvern nr.425/2015 privind Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, nr. 853/2015 privind Nomenclatorul domeniilor de formare profesională pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar și nr. 482/2017 privind Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Actul normativ nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

De ordin general:

- introducerea, modificarea sau excluderea unor noțiuni. De exemplu, se introduce: micro-calificare sau calificare parțială, se modifică: „cadru didactic de sprijin” (prin concretizarea statutului de cadru didactic), se exclude: „curriculum adaptat” (utilizăm adaptări curriculare), „bacalaureat profesional”, mai multe amendamente pentru transpunerea definițiilor din Recomandarea Consiliului UE privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții;

- completarea „finalităților educaționale” cu norme care să permită asigurarea alinierii la Recomandarea Consiliului UE privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții;

- modificări care vor permite revizuirea și ulterior înregistrarea corespunzătoare a unor acte departamentale:

- 1) Instrucțiunilor cu privire la personalizarea automatizată, eliberarea, evidența, și păstrarea actelor de studii;

- 2) Regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ general;

- 3) Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ profesional tehnic;

4) Regulamentul-cadru cu privire la constituirea și organizarea organelor de conducere ale instituțiilor de învățământ superior;

5) Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Consiliilor elevilor.

La nivelul învățământului general:

- stabilirea faptului că pachetul standard de servicii educaționale se aprobă pentru învățământul obligatoriu și unificarea prevederilor din Cod referitoare la acest aspect;

- specificarea caracterului didactic al activității Centrului sportiv de pregătire a loturilor naționale;

- stabilirea într-o formulă clară și echitabilă a procedurilor de autorizare/acreditare a instituțiilor de învățământ, indiferent de forma de proprietate;

- introducerea în proiect a unor modificări la inițiativa autorităților locale din UTA Găgăuzia, motivate prin prisma legislației speciale aplicabile în regiune și ținând cont de specificul aparatului administrativ al UTA Găgăuzia;

- stabilirea că pentru elevii din instituții penitenciare, învățământul liceal se poate organiza ca învățământ la distanță;

- anularea celei de-a treia sesiuni de bacalaureat anuală contra cost în condițiile asigurării accesului la șase sesiuni de examene gratuite;

- enumerarea expresă a taberelor de odihnă și centrelor sportive de pregătire a loturilor naționale în calitate de instituții care realizează învățământ extrașcolar în scop de „legiferare” a activităților extrașcolare în instituțiile respective;

- unificarea și modificarea mai multor termeni în consens cu specificul educației timpurii (curriculum național în loc de curriculum școlar; rezultatele învățării în loc de rezultatele școlare și Consiliul pedagogic suplimentar Consiliului profesoral);

- invocarea competențelor OLSDI necesare pentru a organiza și evalua procesul educațional și cel al formării continue a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ din teritoriul administrat, indiferent cine este fondator al instituției respective;

- introducerea a unei noi abordări în activitatea serviciilor de asistență psihopedagogică, prin includerea acestora la categoria subdiviziuni structurale ale Centrului Național de Asistență Psihopedagogică.

Pentru învățământul profesional tehnic, modificările se referă la:

- transferul funcției de pedagog social în categoria funcțiilor didactice;

- clarificarea modului de înființare, reorganizare și lichidare a instituțiilor private de învățământ profesional tehnic (similar se va modifica și pentru învățământul superior);

- excluderea bacalaureatului profesional ca fiind inutil și confuz, limitând nejustificat accesul către piața muncii a absolvenților care susțin examenul de calificare;

- completarea perioadei de 3 ani pentru studii la programele de formare profesională tehnică postsecundară, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală la profilurile medicină și farmacie, în consens cu recomandările și practicile internaționale similare și necesitatea asigurării sistemului de sănătate, veriga medie, cu cadre calificate;

- introducerea specificărilor privind accesul la programele integrate pentru pregătirea cadrelor în învățământul primar și educația timpurie;

- oferirea condițiilor similare de acces la studii la programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară, având aceeași abordare ca și accesul la ciclul I de studii superioare prevăzut de art. 89 alin (2).

Referitor la organizarea învățământului superior și a domeniilor cercetării și inovării:

- modificarea unor prevederi pentru a asigura concordanța acestora cu reforma universitară aflată în derulare;

- se introduc prevederi noi pentru eliminarea unor contradicții cu documentele europene în domeniul învățământului superior și concretizarea modalităților de complementare a cunoștințelor într-un anumit domeniu al programului de formare profesională;

- în scopul asigurării sinergiei învățământului superior și a cercetării, dar și în vederea corelării învățământului superior cu necesitățile societății, Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților va fi structurat pe trei cicluri (licență, master și doctorat), prin urmare, se va axa nu doar pe formarea profesională, dar și pe cercetarea științifică în instituțiile de învățământ superior;

- includerea posibilității de a realiza învățământul dual în învățământul superior;

- asigurarea calității studiilor universitare, calitatea absolvenților calificați în 2 specialități, prin posibilitatea organizării combinațiilor a 2 limbi străine între limbile clasice, limbile și literaturile străine, limba și literatura română, limbile și literaturile etniilor conlocuitoare pe teritoriul Republicii Moldova;

- eliminarea interpretărilor ambigue cu privire la necesitatea și/sau posibilitatea susținerii lucrării de absolvire prin specificarea că studiile superioare integrate se finalizează cu susținerea obligatorie a lucrării de absolvire și, la decizia instituției, a examenului de absolvire;

- consolidarea activității Consiliului de etică și management;

- aspecte care vor facilita utilizarea în învățământul superior a sistemului unic de e-admitere;

- atragerea în aulele studențești a practicienilor din domeniile arte, sport, militar și tehnologii informaționale.

Alte prevederi:

- beneficierea, în primii cinci ani de activitate didactică de la repartizare (comparativ cu primii trei ani la data de astăzi), de indemnizații din mijloacele bugetului de stat în modul stabilit de Guvern;

- excluderea din lista atribuțiilor ANACEC a sarcinii privind administrarea examenelor și a evaluărilor în învățământul general care se regăsesc în competența Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare;

- modificarea în contextul utilizării noțiunilor existente în practica internațională a sintagmei „formarea profesională continuă a adulților” cu sintagma „educația adulților sub aspecte de educația generală, formarea profesională inițială și continuă a adulților”;

- includerea unor prevederi care vor permite finanțarea din bugetul de stat, în bază de concurs deschis, a activităților de formare a adulților care răspund necesităților în prealabil cercetate, ca fiind de importanță majoră în context social economic;

- completarea cu un articol nou privind Cadrul național al calificărilor;

- introducerea unor obligații noi pentru părinți sau alți reprezentanți legali ai copiilor și elevilor în scopul contracarării fenomenului violenței în instituțiile de învățământ, în special a celor îndreptate împotriva cadrelor didactice;

- concretizarea că reglementările cu privire la susținerea elevilor capabili de performanțe înalte sunt aprobate prin Hotărâre de Guvern;

- unificarea și clarificarea denumirii sistemului informațional din domeniul educației „Sistemul informațional de management în educație”;

- introducerea unui articol nou referitor la Centrul Tehnologii informaționale și Comunicaționale în Educație;

- reconceptualizarea prevederilor privind statutul entității investite cu atribuția de administrare a sistemului de asigurare cu manuale școlare;

- modificări prin care se va asigura utilizarea bunurilor destinate educației doar în acest scop și consolidarea rigorilor la adoptarea deciziilor prin care se demonstrează încetarea necesității de aflare a unor bunuri în domeniul educației.

De asemenea, proiectul prevede abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.94-97, art. 382), cu modificările ulterioare.

5. Fundamentarea economico-financiară

Resursele necesare au fost planificate de către minister în cadrul CBTM pentru anii 2024-2026. Subliniem că, nu vor fi necesare alocări financiare suplimentare pentru anul 2023.

Date fiind creșterile de personal în cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică, dar și unele precondiții pentru asigurarea calității activității Centrului și a Serviciilor de asistență psihopedagogică, pentru reforma CRAP și SAP sunt necesare alocări financiare suplimentare, după cum urmează:

2024 - 20225,9 mii lei

2025 - 7700,0 mii lei

2026 - 7700,0 mii lei.

Resurse suplimentare pentru implementarea noului program de dezvoltare a educației incluzive vor fi necesare începând cu anul 2024. În acest context, menționăm caracterul pronunțat al cooperării intersectoriale și a parteneriatelor care sunt specifice educației incluzive. O parte din resursele bugetare vor putea fi accesate urmare a ajustării rețelei de instituții rezidențiale. La fel, vor fi create premise pe termen lung pentru redirecționarea cheltuielilor totale utilizate în scopul asigurării asistenței psiho-pedagogice de calitate la nivelul instituțiilor de învățământ general.

Urmează a fi stabilit prin Hotărâre de Guvern modalitatea de calculare și acordare a indemnizațiilor pentru tinerii specialiști din sistemul educațional având în vedere modificarea perioadei de acordare a facilităților de la 3 la 5 ani de la debutul activității. La același compartiment, din punct de vedere al aspectului organizatoric, adoptarea proiectului în cauză nu implică crearea de noi structuri specializate pentru realizarea prevederilor acestuia. În același timp, implementarea de facilități noi pentru tinerii specialiști din sistemul educațional va necesita cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat. Rezultatele analizelor privind angajarea tinerilor specialiști din domeniu au arătat că numărul mediu anual de absolvenți la specialitățile cu profil pedagogic, angajați în sistem, constituie circa 280 de persoane (2015 – 275; 2016 – 300; 2017 – 269; 2018 – 235; 2019 – 295; 2020 – 280, 2021 – 303, 2022 - 260). Astfel, numărul de absolvenți încadrați în instituțiile de învățământ general prin repartizare de către Minister constituie anual circa 300 de persoane. Costul estimativ al implementării prezentului proiect începând cu anul 2024 va constitui circa 78,5 mln. lei. Suma estimativă suplimentară a mijloacelor financiare necesare implementării proiectului în cauză pentru anul 2024, constituie 10,2 mln. lei pentru achitarea indemnizațiilor și 4,9 mln. lei pentru achitarea compensațiilor, iar pentru anul 2025, constituie 21,8 mln. lei pentru achitarea indemnizațiilor și 4,9 mln. lei pentru achitarea compensațiilor, or, suma de 36,7 mln. lei deja este bugetată în CBTM pentru anii 2024-2026. De asemenea, s-a ținut cont și pentru compensarea lunară a chiriei locuinței, plata energiei electrice/termice debutanților din mun. Comrat - 43 persoane; mun. Ceadâr - Lunga - 12 persoane și din or. Vulcănești - 3 persoane, costul fiind de aproximativ de 882,6 mii lei. Acoperirea cheltuielilor suplimentare se va realiza în limita bugetului aprobat, inclusiv din contul programelor pentru învățământul profesional tehnic și superior.

Referitor la completarea la art. 15 lit. m) a centrelor sportive de pregătire a loturilor naționale, suma estimativ necesară pentru implementare constituie 720,0 mii lei anual, alocări necesare pentru

achitarea gradelor didactice ale antrenorilor (la data de astăzi, 44 de antrenori nu sunt remunerați pentru gradul didactic obținut anterior).

De asemenea, va necesita mijloace financiare implementarea prevederilor privind remunerarea membrilor Consiliului de etică și management. Totodată, având în vedere numărul mic de membri ai Consiliului considerăm posibilă acoperirea cheltuielilor respective în limita bugetului aprobat. Estimând un număr mediu de 10 ședințe anual, înmulțit la 1000 lei pentru participare la o ședință, pentru remunerarea celor 11 membri, calculăm o sumă maximă de 110 mii lei anual.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul se încorporează în sistemul actelor normative și nu necesită modificarea altor legi sau elaborarea unor acte legislative noi. Totodată, se pune în sarcina Guvernului ca, în termen de 6 luni, să aducă actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Astfel că, se va propune Guvernului pentru aprobare următoarele proiecte de hotărâri:

- cu privire la aprobarea Pachetului standard de servicii educaționale pentru învățământul obligatoriu;
- cu privire la aprobarea Cadrului Național al Calificărilor;
- cu privire la Registrul național al calificărilor;
- cu privire la aprobarea Regulamentului privind educația adulților;
- privind aprobarea în redacției nouă a Hotărârii Guvernului cu privire la Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică (prevederea se propune să intre în vigoare la 01.01.2024);
- privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 923/2001 cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat și a Hotărârii Guvernului nr. 802/2015 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calcul, repartizare, utilizare și evidență a transferurilor cu destinație specială pentru susținerea cadrelor didactice tinere, precum și pentru modificarea, completarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului;
- privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 314/2018 pentru aprobarea Metodologiei de realizare a raportului de expertiză privind încetarea necesității menținerii în domeniul public a unor bunuri imobile destinate domeniului educației.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării www.mec.gov.md, compartimentul Transparența decizională și pe platforma particip.gov.md, fiind accesibil la următorul link <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-consultarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-codului-educatiei-al-republicii-moldova-nr-1522014/9853>

Proiectul a fost supus avizării. Toate propunerile și obiecțiile înaintate pe marginea prevederilor proiectului au fost incluse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor aferentă proiectului în discuție. În acest sens, fiecare obiecție/propunere prezentată a fost analizată în vederea acceptării sau respingerii acesteia cu indicarea argumentelor de rigoare pentru fiecare caz în parte. Având în vedere că pe marginea proiectului de hotărâre au fost formulate mai multe propuneri și obiecții, în conformitate cu pct. 201 din Regulamentul Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, în cazul în care o autoritate/instituție publică a exprimat obiecții în privința proiectului anunțat, autorul, după analiza acestora, transmite sinteza, cu argumentările respective, și proiectul definitivat (însoțit de nota informativă) tuturor participanților la avizare, inclusiv celor care au comunicat absența obiecțiilor, proiectul a fost supus avizării în mod repetat.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul a fost supus expertizei anticorupție la Centrul Național Anticorupție. Potrivit raportului recepționat, proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la eficientizarea reglementărilor din Codul educației pentru fiecare nivel de învățământ. A fost formulată o recomandare care a fost acceptată și introdusă în text.

9. Constatările expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu intră în categoria actelor normative care necesită expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul a fost expertizat din punct de vedere juridic. Toate propunerile și obiecțiile înaintate pe marginea prevederilor proiectului au fost analizate și incluse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor aferentă proiectului în discuție.

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu necesită alte expertize.

Ministru

Anatolie TOPALĂ